

lacidipín – 3,5-dietyl-{2-[(1E)-3-(*tert*-butoxy)-3-oxoprop-1-en-1-yl]fenyl}-2,6-dimetyl-1,4-dihydro-pyridín-3,5-dikarboxylát, C₂₆H₃₃NO₆, M_r 455,543; blokátor vápnikových kanálov, antihypertenzívum (Lacipil[®], Motens[®]).

Lacipil 2, 4 a 6 mg[®] tbl flm (Glaxo Group) – Lacidipinum 2, 4 al. 6 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Blokátor vápnikových kanálov, vazodilatans, antihypertenzívum. Používa sa v th. hypertenzie s inými antihypertenzívami, ako sú betablokátory, diuretiká a inhibítory ACE; →*lacidipín*.

Lactobacillus – rod (vyše 20 druhov) grampozitívnych, fakultatívne alebo obligátne anaeróbných, nepohyblivých paličiek, usporiadaných v pároch, retiazkach alebo vláknitých útvaroch z čeľade Lactobacillaceae. Ich záchytnosť a identifikácia vyžaduje špeciálne pôdy. Vyskytujú sa v okolí človeka, v prírode, vo vode, v pôde, na ovocí a zelenine. U človeka sa vyskytuje ako súčasť normálnej mikróbiovej flóry v ústach, GIT a urogenitálnych orgánoch. Laktobacily majú široké využitie v mliekarenskom priemysle, používajú sa pri výrobe jogurtov, rôznych syrov a probiotických výživových doplnkov. Podľa glykolytickej aktivity sa delia na 3 typy: **1.** homolaktické fermentory (menia hexózy na kyselinu mliečnu); **2.** heterolaktické fermentory (produkujú najmä etanol, CO₂, kyselinu octovú a kyselinu mliečnu); **3.** fakultatívne heterofermentory (produkujú kyselinu mliečnu, ale indukujú enzýmy aj na tvorbu iných produktov). K tejto skupine patrí *L. acidophilus*, *L. bulgaricus*, *L. delbrückii*, *L. helveticus*, *L. salivarius*.

Určité druhy laktobacilov tvoria dôležitú súčasť baktériového osídlenia ženskej pošvy. Uvedená skupina sa označuje ako Doederleinov laktobacil, pričom sa uplatňuje najmä *L. acidophilus*. Laktobacily fermentujú glykogén pošvovej steny na kyselinu mliečnu, ktorá znižuje pH, a tým zabráňuje množeniu iných baktérií. Laktobacily tvoria hydrogénperoxid a iné antimikrobiálne látky. Prítomnosť laktobacilov v pošve závisí od množstva glykogénu, čo súvisí s produkciou estrogénov. Laktobacily sa nachádzajú v GIT dojčiat živenej materským mliekom a v stolici sa posudzuje pomer tzv. červenej a modrej flóry, reprezentovanej laktobacilmi.

Viacere laktobacily sa nachádzajú v ústnej dutine, kde sa im dávajú pre silnú glykolytickú aktivitu do súvislosti s vysokým výskytom zubných chorôb. Laktobacily možno zistiť aj v materiáloch z patologického ložiska najmä pri endokarditíde, pleuropneumóniách a peritonitíde. K medicínsky významným laktobacilom patria ďalej *L. cateniformis*, *L. crispatus*, *L. gasseri*, *L. minutus* (novší názov *Atopobium minutum*), *L. rhamnosus* (starší názov *L. casei subsp. rhamnosus*), *L. rimaie* (novší názov *Atopobium rimaie*, *L. uli*).

Lactococcus – rod grampozitívnych kokov, ktoré netvoria spóry a nie sú pohyblivé, rastú v pároch alebo kratších retiazkach podobne ako iné streptokoky. Patria medzi mliečne streptokoky a produkujú značné množstvo kyseliny mliečnej. Optimálna teplota rasti je 30 °C, avšak môžu rásť v širokom teplotnom rozpätí 10 – 45 °C. Podľa klasifikácie Lancefieldovej patria do skupiny N. Pôvodne sem patril *S. lactis* a *S. raffinolactis*, v súčasnosti patria medzi laktokoky. Nachádzajú sa v mlieku a mliečnych produktoch a nie sú patogénne. Môžu sa však vyskytovať v materiáloch z patologických ložísk (endokarditída, septické stavy). Ich identifikácia môže byť ťažká a môže vyžadovať konzultáciu referenčného laboratória. Typovým druhom je *L. garviae*.

Lactulosa Biomedica[®] sir (Biomedica) – Lactulosum 66,7 v 100 ml sirupu. Laxatívum. Používa sa pri chron. zápche, najmä habituálnej, pri portosystémovej encefalopatii pri pokročilej cirhóze s portálnou hypertenziou a kolaterálnym obehom, u pacientov po portokaválnej anastomóze s poruchou pečenej detoxikácie dusíkatých metabolitov privádzaných portálnym obehom z čriev, na urýchlenie črevnej pasáže pri rtg vyšetrení tenkého čreva a na skrátenie času vylučovania salmonel pri týte, paratyfe a i. salmonelózach; →*laktulóza*.

Laevolac[®] sol por (Fresenius Pharma) – Lactulosum 67 g v 100 ml rozt. Laxatívum. Používa sa pri chron. zápche, najmä habituálnej, pri portosystémovej encefalopatii pri pokročilej cirhóze s portálnou hypertenziou a kolaterálnym obehom, u pacientov po portokaválnej anastomóze s poruchou pečenej detoxikácie dusíkatých metabolitov privádzaných portálnym obehom z čriev, na urýchlenie črevnej pasáže pri rtg vyšetrení tenkého čreva a na skrátenie času vylučovania salmonel pri týte, paratyfe a i. salmonelózach; →*laktulóza*.

LA-FU 50 mg/ml[®] sol inj (Pliva-Lachema) – Fluorouracilum 50 mg v 1 ml inj. rozt.; cytostatikum; fluorouracil. Používa sa v th. malígnych nádorov GIT, najmä kolorektálneho karcinómu, karcinómu žalúdka, pankreasu, hepatocelulárneho karcinómu. V kombinácii s inými cytostatikami je vhodný na th. karcinómu prsníka, maternice (*najmä krčka*), *vaječníkov*, *bronchogénneho karcinómu*, *karcinómu močového mechúra a prostaty*; →*fluórouracil*.

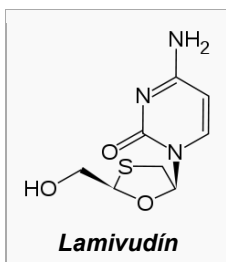
Lagosa[®] tbl. obd (Worwag Pharma & Co KG) – Cardui mariae fructus extractum siccum 240 mg (150 silymarínu prepočítaného na silybinín) v 1 obalenej tbl. Hepatoprotektívum; →*silymarín*.

Lakea 50 mg[®] tbl. flm (Sandoz Pharmaceuticals, d.d.) – Losartanum kalcium 50 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Antihypertenzívum zo skupiny sartanov; →*losartan*.

Lameton 25, 50, 100 a 200 mg[®] tbl dsp (Sandoz Pharmaceuticals) – Lamotrigín 25, 50, 100 a 200 mg v 1 rozpustnej tbl. Antiepileptikum; →*lamotrigín*.

Lamitrin 25, 50 a 100 mg[®] tbl (The Wellcome Foundation) – Lamotriginum 25, 50 al. 100 mg v 1 tbl.; antiepileptikum; →*lamotrigín*.

lamivudín – 4-amino-1-[(2R,5S)-2-(hydroxymetyl)-1,3-oxatiolan-5-yl]-1,2-dihydropyrimidin-2-ón, C₈H₁₁N₃O₃S, M_r 229,26; 3-tiacytidín, 3TC, nukleozidový analóg inhibítora reverznej transkriptázy (nIRT), antivirotikum. Po podaní per os je jeho biol. dostupnosť 86 %, na plazmatické proteíny sa viaže menej ako 36 %, polčas je 5 – 7 h, vylučuje sa obličkami (asi 70 %). Signifikantne znižuje virémiu a zvyšuje počet CD4+ buniek. Tento účinok je výraznejší a dlhšie trvajúci ako pri ostatných používaných antiretrovírusových liečivách. Monoterapia lamivudinom je pre pacientov síce prínosom, ale zvyšuje vznik rezistencie, preto sa najčastejšie používa v kombinácii s AZT.

Dobre sa toleruje. U detí sa častejšie vyskytuje pankreatitída (15 %), kým u dospelých je výskyt len asi 1 %.

Indikácie – th. dospelých pacientov s chron. hepatítidou B, dokázanou vírusovou replikáciou a histol. overeným aktívnym zápalom al. fuibrózou pečene. Th. dospelých pacientov s dekompenzovanou hepatítidou.

Kontraindikácie – precitlivenosť na zložky lieku, 1. trimester gravidity, dojčenie, deti a mladiství, interakcia s inými liekmi (trimetoprín). Počas th. sa majú monitorovať hodnoty ALT každé 3 mes, HBV DNA a HBeAg každých 6 mes.

Nežiaduce účinky – bolesť hlavy, nauzea, zvracanie, hnačky a myalgie. Lamivudín bol zaradený do schémy postexpozičnej profylaxie pri krvavom poranení.

Prípravky – Epivir[®] 10mg/ml sol 1x240 ml, Epivir[®] tbl. obd. à 150 mg, Epivir perorálny roztok[®] sol. à 10 mg/ml, Zeffix 100[®] tbl. obd. à 100 mg, Zeffix 5 mg/ml[®] sol. per os à 5 mg/ml. Kombinácia lamivudín + zidovudín Combivir[®] tbl. obd. à 450 (150 + 300) mg).

Lamotax 25 mg[®] tbl (Ranbaxy) – Lamotrigín 25 mg v 1 tbl.; antiepileptikum; →*lamotrigín*.

Lamotri Hexal 100 Tabs[®] tbl dsp (Hexal AG) Lamotrigín 100 mg v 1 rozpustnej tbl.; antiepileptikum; →*lamotrigín*.

Lamotri Hexal 25, 50 a 100[®] tbl (Hexal AG) – Lamotrigín 25, 50 al. 100 mg v 1 tbl.; antiepileptikum; →*lamotrigín*.

Lamotrigin Actavis 25, 50, 100 a 200 mg[®] tbl (Actavis Nordis AS) – Lamotrigín 25, 50, 100 al. 200 mg v 1 tbl.; antiepileptikum; →*lamotrigín*.

Lamotrigin Actavis 25, 50 a 100 mg[®] tbl dsp (Actavis Nordis AS) – Lamotrigín 25, 50 al. 100 mg v 1 rozpustnej tbl.; antiepileptikum; →*lamotrigín*.

Lamotrigin AL 5, 25, 50, 100 a 200 mg[®] tbl dsp (Allud Pharma) – Lamotrigín 5, 25, 50, 100 al. 200 mg v 1 dispergovanej tbl.; antiepileptikum; →*lamotrigín*.

Lamotrigin Orion 25, 50, 100 a 200 mg[®] tbl dsp (Orion Corporation) – Lamotrigín 25, 50, 100 al. 200 mg v orodispergovanej 1 tbl.; antiepileptikum; →*lamotrigín*.

Lamotrigin Sandoz 25, 50, 100 a 200mg[®] tbl dsp (Sandoy Pharmaceuticals) – Lamotrigín 25, 50, 100 al. 200 mg v 1 dispergovanej tbl.; antiepileptikum; →*lamotrigín*.

Lamotrigine-Teva 25, 50, 100 a 200 mg[®] tbl (Teva Pharmaceuticals CR) – Lamotrigín 25, 50, 100 al. 200 mg v 1 tbl.; antiepileptikum; →*lamotrigín*.

Lamotrigin-Rathiofarm 25 mg[®] tbl (rathiofarm) – Lamotrigín 25, 50 al. 100 mg v 1 tbl.; antiepileptikum; →*lamotrigín*.

Lamox 25, 50 a 100[®] tbl (Richter Gedeon RT) – Lamotrigín 25, 50 al. 100 mg v 1 tbl.; antiepileptikum; →*lamotrigín*.

LAN – inform. Local Area Network, lokálna počítačová sieť, pozostáva z uzlových počítačov, na kt. sa pripájajú osobné počítače a tzv. pracovné stanice (workstation). Príkladom LAN je sieť počítačov jedného pracoviska.

Langerin 500 a 850[®] tbl obd (Zentiva) – Metformini hydrochloridum 500 al. 750 mg v 1 obalenej tbl.; perorálne antidiabetikum zo skupiny biguanidov; metformín.

lanreotid – heptapeptid s účinkom somatostatínu; znižuje aj sekréciu tyrotropínu.

Indikácie – 1. th. akromegálie, ak sa sekrécia rastového hormónu neupraví po chir. th. al. rádioterapii; 2. th. karcinoidu; 3. th. prim. tyreotropných adenómov zodpovedných za hypotyreózu (v príprave na chir. th. a/al. rádioterapiu a ako doplnok tejto th., resp. v prípade, že je chir. th. a rádioterapia nevhodná); 4. th. digestívnej fistuly po chir. výkone.

Prípravok – Somatuline Autogel[®].

Lansoprazol Actavis 15 a 30 mg[®] cps (Actavis Group) – Lanzoprazol 15 al. 30 mg v 1 cps.; inhibítor protónovej pumpy. Lamotrigín 25, 50 al. 100 mg v 1 tbl.; antiepileptikum; lamotrigín.

Lansoprazol-Teva 15 a 30 mg[®] cps end (Teva Pharmaceuticals CR) – Lanzoprazol 15 al. 30 mg v 1 gastrorezistentnej cps.; inhibítor protónovej pumpy. Lamotrigín 25, 50 al. 100 mg v 1 tbl.; antiepileptikum; lamotrigín.

Lantus 100 IU/ml OptiSet[®] sol inj (senofi-aventis) – Insulinum glargicum 3,64 mg v 1 ml (100 IU ľudského inzulínu) inj. rozt. 1 náplň = 3 ml (300 IU). Inzulín s dlhotrvajúcim účinkom.

Lantus 100 IU/ml v náplni pre OptiClik[®] sol inj (Aventis Pharma Deutschland) – Insulinum glargicum 3,64 mg v 1 ml (100 IU ľudského inzulínu) inj. rozt. 1 náplň = 3 ml (300 IU). Inzulín s dlhotrvajúcim účinkom.

Lantus 100 IU/ml v náplni[®] sol inj (Aventis Pharma Deutschland) – Insulinum glargicum 3,64 mg v 1 ml (100 IU ľudského inzulínu) inj. rozt. 1 náplň = 3 ml (300 IU). Inzulín s dlhotrvajúcim účinkom.

lanzaprazol – 2-[[3-metyl-4-(2,2,2-trifluóroetoxy)pyridin-2-yl]metylsulfinyl]-1H-benzoimidazol, C₁₆H₁₄F₃N₃O₂S, M_r 369,363; inhibítor protónovej pumpy. Používa sa v th. opeptického vredu dvanástnika a žalúdka, refluxnej ezofagitídy, v profylaxii refluxnej ezofagitídy, na eradikáciu infekcie Helicobacter pylori (v kombinácii s príslušnými antibiotikami), u pacientov vyžadujúcich nepretržitú th. nesteroidovými antireumatikami, pri Zollingerovom-Ellisonovom syndróme.

Prípravky – Agopton[®], Amarin[®], Aprazol[®], Bamalite[®], Biuret[®], Blason[®], Compraz[®], Dakar[®], Ilsatec[®], Ketian[®], Lanced[®], Lanproton[®], Lansopep[®], Lansoprazol Actavis[®], Lansoprazolum[®], Lanston[®], Lanz[®], Lanzopral[®], Lanzor[®], Lasoprol[®], Limpidex[®], Mesactol[®], Monolitum[®], Ogast[®], Ogastro[®], Opiren[®], Prevacid[®], Prevpac[®], Prezal[®], Pro Ulco[®], Promp[®], Prosogan[®], Suprecid[®], Takepron[®], Ulpax[®], Zoprol[®], Zoton[®].

Lanzul a Lanzul S[®] cps (Krka) – Lansaprazolum 15 al. 30 mg v 1 cps. Inhibítor protónovej pumpy; lanzaprazol.

laparoskopická chirurgia – miniinvazívne chir. metódy so snahou minimalizovať traumatizáciu pacienta a tkanivá, zachovať estetický vzhľad. V súčasnosti sa pokladajú za štandardné výkony. Postupne sa začali vyvíjať laparoskopické operácie žlčníka, slabinovej prietrže (hernioplastika), apendicitídy, odstraňovanie zrastov v brušnej dutine, operácie gastroezofágovej refluxnej choroby (GERD), perforovaných peptických vredov, chorôb nadobličiek, nádorov hrubého čreva, sleziny, žalúdka (bandáž, fundoplikácie, kardiomyotómia) atď.

Prvé pracovisko u nás, kt. začalo vykonávať laparoskopické operácie vzniklo r. 2005 v B. Bystrici (OMICHE). Zameriava sa najmä na videoasistované torakoskopické, miniinvazívne operácie na štítnej žľaze (MIVAT) a prítitných žľazách (MIVAP), liečbu morbidnej obezity (adjustovateľné laparoskopické bandáže žalúdka), klasické operácie hrubého čreva a žalúdka a endoskopické diagnostické a terapeutické. R. 2006 sa už miniinvazívnym spôsobom vykonalo 417 operácií.

Laparoskopická cholecystektómia – výrazne zmenila chir. techniku na konci 20 stor. Prvýkrát ju vykonal r. 1987 Philip v Lyone, prvá publikácia však bola zverejnená r. 1999 Duboisom a spol. v Paríži a neskôr Perissatom a spol. v Bordeaux. Na to zareagovala Spoločnosť amerických gastrointestinálnych endoskopujúcich chirurgov (SAGES), kt. vypracovala ndikácie, návrh nevyhnutného technického vybavenia a prípravy chirurgov na úspešné zvládnutie novej metodiky.

Miniinvazívny prístup má výhody najmä v kratšej hospitalizácii („jednodňová chirurgia“), menšej operačnej a pooperačnej traume, skoršom návrate do bežného života, včasnejšej obnove pasáže, minimálnom výskyte ranových komplikácií a lepšom kozmetickom efekte.

Indikácie – **1.** cholecystolitíáza (vrátane žlčového „blata a piesku“); **2.** polypy žlčníka; **3.** akút. a chron. cholecystitída; **4.** afunkčný žlčník.

Kontraindikácie – všeobecné kontraindikácie laparoskopickej operácie, karcinóm, ťažká cholecystitída s nemožnosťou vypreparovať štruktúry v oblasti Callotovho trojuholníka.

Laparoskopická apendektómia – prvú operáciu vykonal r. 1982 Semm. K jej výhodám patrí menšia bolestivosť (a spotreba analgetík) po operácii, menej ranových komplikácií, kratšia

hospitalizácia a rýchlejší návrat k normálnej aktivite. Je však rovnako finančne náročná ako klasická operácia. Pooperačné zrasty vznikajú len asi v 10 %, kým pri klasickej metóde až v 80 %; výskyt ileózných komplikácií je 2 %, kým pri klasickej operácii 1,5 – 11 %..

Indikácie – akút. a chron. apendicitída.

Kontraindikácie – karcinóm v oblasti apendixu a céka, relatív. kontraindikáciou je ťažký pokročilý, gangrenózný zápal, príp. perforácia s difúznou peritonitídou s nemožnosťou spoľahlivo ošetriť bázu apendixu (vzhľadom na laparoskopické riešenie perforácie s difúznou peritonitídou).

Laparoskopická sutúra perforovaného vredu – prvú sutúru perforácie zabezpečenú omentoplastikou a doplnenú o dôkladnou lavážou peritoneálnej dutiny, s následnou medikamentóznou opísal r. 1990 Nathanson. Ide o jednoduchý chir. výkon s nízkou morbiditou a mortalitou. Je to metóda porovnateľná s klasickou laparotómiou, so všetkými prednosťami miniinvazívneho prístupu.

Indikácie – perforovaný žalúdočný al. dvanástnikový vred.

Kontraindikácie – relat. kontraindikáciou je ťažká pokročilá difúzna inveterovaná purulentná peritonitída s nemožnosťou spoľahlivo vypláchnuť všetky miesta brušnej dutiny (riziko medzislučkového abscesu).

Laparoskopická hernioplastika – v 80. rokoch Lichtenstein zdôrazňoval dôležitosť aplikácie polypropylénovej siete na zníženie tenzie („tension-free repair“). Táto metóda znižuje riziko recidív na menej ako 1 %. Prvú totálnu extraperitoneálnu operáciu slabínovej prietrže (TEP) vykonal r. 1989 Dulucq; publikoval ju r. 1991. Prvú laparoskopickú transperitoneálnu operáciu inguinálnej hernie (TAPP) uskutočnil r. 1990 Schultz. Laparoskopia umožnila prístup k myopektineálnemu otvoru zo zadu so zníženou tenziou a znamenala menšiu pooperačnú bolestivosť (operácia bez kožnej incízie), znížené požiadavky na pooperačnú analgéziu, skrátenie rekonvalescencie a skorší návrat do bežnej aktivity. Transabdominálny prístup dovoľuje aj peroperačné posúdenie kontralaterálnej strany, kde sa predoperačne nedidiagnostikuje až 11 % hernií, a tak jednej operácii ošetriť obidve strany. Najčastejšou príčinou recidív pri TAPP je použitie malej sieťky, pri TEP je nesprávne lokalizovaná sieťka.

Jestvujú 3 metódy laparoskopickej sieťkovej plastiky (mesh plastic): 1. TAPP – transabdominálna preperitoneálna metóda; 2. TEP – totálne extraperitoneálna metóda; 3. IPOM – intraperitoneálna položená sieťka (Intraperitoneal Onlay Mesh, IOM)

Indikácie – 1. inguinálne a femorálne hernie; zriedkavejšie rôzne typy hernií brušnej steny; 2. recidivujúce aj prim. hernie; 3. voľne reponibilné i inkarcerované hernie.

Kontraindikácie – relat. kontraindikáciou je inkarcerácia, zápalové zmeny v brušnej dutine – riziko infekcie sieťky, pacient s ascitom – sieťka sa nefixuje – „pláva“ v ascite.

Laparoskopická hiatoplastika a fundoplikácia – prvú fundoplikáciu vykonal r. 1956 Rudolph Nissen s cieľom zabrániť gastroezofágovému refluxu. Pri výraznej poruche motility sa vykonáva len čiastočná fundoplikácia Nisseonovo-Resettiho modifikáciou, pri kt. je pre riziko pooperačnej dysfágie vhodné prerušenie a. gastricae breves. Z hľadiska pooperačnej dysfágie treba prerušiť aa. gastricae breves. Štandardne vykonaná operácia má úspešnosť v zmysle odstránenia symptómov 90% a vyššiu. Konverzia vo veľkých súboroch sa pohybuje okolo 1,5 %. Najčastejšou pooperačnou komplikáciou je pooperačná dysfágia, ktorá sa vyskytuje asi v 21 % pacientov, kt. väčšinou nepretrváva dlhšie ako 6 týžd., avšak v 3 až 24 % prípadov trvá dlhšie a vyžaduje si dilatáciu al. reoperáciu. Ďalšou komplikáciou je migrácia manžety do mediastina (7 – 11 %). Príčinou býva ruptúra sutury crus diaphragmae.

Indikácie – 1. gastroezofágový reflux refraktérny proti th. s intoleranciou symptómov refluxu; 2. refluxná ezofagitída s problematickou th.; 3. recidivujúce striktúry pažeráka; 4. ezofagotracheálna aspirácia vyvolávajúca pneumóniu, laryngitídu al. bronchiálnu astmu; 5. sklzná, paraezofágová al. kombinovaná hiátová hernia s príznakmi refluxu, kt. recidivuje po vynechaní inhibítormi protónovej pumpy; 6. zmeny na pažeráku v zmysle Barrettovho pažeráka; 7. krvácanie zo sliznice pažeráka pri Barrettovom pažeráku al. ťažkej refluxnej ezofagitíde.

Pri hiátovej hernii s príznakmi refluxnej ezofagitídy treba skúsiť najprv podávať inhibítory protónovej pumpy a po 3 – 4 mes. skontrolovať klin. stav a endoskopický nález. Ak pacient po th. nemá príznaky refluxu a ide o malú sklznú hiátovú herniu al. o nekompetentnú kardiú (porušený tonus dolného pažerákového zvierača), nie je indikovaná chir. th.; operácia je indikovaná, len k u pacienta po prerušení th. recidivujú príznaky refluxu a je porušený tonus dolného úpažerákového zvierača. Chir. th. je indikovaná aj pri veľkých hiátových herniách s viacročnou anamnézou pyróz a tlakových bolestí za sternom.

Kontraindikácie – všeobecné kontraindikácie laparoskopickej operácie. Relat. kontraindikáciu je vysoký vek, brachyezofagus (potrebné je „predĺženie“ skráteného

pažeráka pomocou endostaplera zavedeného cez hrudnú dutinu, aby sa dala utvoriť fundoplikačná manžeta v brušnej dutine brušnej a vykonať hiatoplastiku).

Laparoskopická kardiomyotómia – je indikovaná pri ezofagokardiálnej achalázii s dysfágiou vyvolanou úbytkom gangliových buniek v intramurálnej myenterickej spleti a výraznou hypertrofiou svaloviny pažeráka. V th. sa používa endoskopická dilatácia, endoskopicky injikovaný botulotoxín do oblasti hypertrofických vlákien, najlepšie výsledky sú však s chir. th. Extramukóznou myotómiu vykonal prvý Heller r. 1913. Kontraindikáciou kardiomyotómie je vysoký vek.

Laparoskopická adrenalectómia – prvýkrát ju vykonal r. 1992 Gagner a spol. Operuje transperitoneálnym al. retroperitoneálnym prístupom. Operácia je technicky náročná (blízkosť veľkých ciev). Indikáciou sú benigne nádory (adenómy s Connovým sy., feochromocytóm, Cushingov sy.), incidentalómy, príp. malígne nádory neprerastajúce do okolia. Relat. kontraindikáciou je veľký nádor al. vysoký stupeň invazívnej malignity.

Laparoskopické splenektómie – prvý ju opísal r. 1991 Meyer a spol. Ide o novú metódu th. pri idiopatickej trombocytopenickej purpury. Treba však myslieť na možnosť akcesórnej sleziny al. jej tkaniva. Operuje sa v semilaterálnej polohe na pravom boku s použitím 4 trokarov. Iní vykonávajú splenektómiu v úplnej laterálnej polohe na pravom boku s použitím 3 portov. V predoperačnej príprave treba vylúčiť akcesórnu slezinu, 2 týžd. pred elektívnou splenektómiou imunizovať pacienta pneumokokovou, hemofilovou a meningokokovou vakcínou.

Indikácie – autoimunitné choroby (trombocytopenia, hemolytická anémia, Feltyho sy., imunitné neutropénie), sy. portálnej hypertenzie, absces sleziny, tezurizmózy, hematómy, cysty, hemangiómy, vordenmé hemolytické anémie, sarkoidóza, myeloproiferatívne choroby, lymfómy, Hodgkinova choroba, prim. a metastatické nádory sleziny.

Kontraindikácie – relat. kontraindikáciou je hyperkoagulopatia a trombocytóza (príp. ich treba predoperačne upraviť), slezine s \varnothing nad 25 cm (odporúča sa predoperačná embolizácia a lienalis v deň operácie, aby sa znížilo riziko krvácanie; niekt. autori doporúčajú manuálne asistovaný – hand-assisted – postup).

Laparoskopická resekcia hrubého čreva – prvú operáciu vykonal r. 1990 Jacobs. Náročná je najmä resekcia esovitej slučky, kt. vyžaduje kontrolu mnohých ciev, extrakciu veľkého preparátu, nevyhnutnosť operovať v mnohých kvadrantoch. U osôb nad 60-r. je najčastejšou afekciou sigmy divertikulóza, kt. býva podkladom pre ťažké zápalové procesy. Chir. th. divertikulózy je indikovaná len pri jej komplikáciách, a to u osôb mladších ako 50-r. už pri prvej akút. epizóde, u pacientov s

imunosupresívnou th. al. kortikoterapii a osôb ≥ 50 -r. pri ≥ 2 akút. epizódach liečbou. Treba pritom utvoriť anastomózu bez ťahu na sutúru, dobre vaskularizované obidva konce hrubého čreva, resekovať celý postihnutý úsek hrubého čreva a utvoriť anastomóza pod spojením rektosigmy. Laparoskopická intrakorporálna resekcia hrubého čreva (LICR) je totálnym laparoskopickým výkonom s kompletnou mobilizáciou a resekciou postihnutého úseku čreva intraabdominálne, bez exteriorizácie s vnútrobrušným šitím anastomózy. Nevýhodou operácie je problematické vnútrobrušné nakladanie tabačnicového stehu na proximálny koniec, infikovanie peritoneálnej dutiny z otvoreného konca proximálneho čreva a vyššie náklady na inštrumentárium.

Najčastejšie používanou technikou je laparoskopicky asistovaná resekcia (LACR), pri kt. sa krátkou incíziou exteriorizuje uvoľnený proximálny koniec aj s postihnutým úsekom čreva, resekuje sa pred stenou brušnou,

všívajú sa voľný koniec staplera a tak sa vsúva späť do dutiny brušnej. Samotná anastomóza sa šije vnútrobrušne mechanicky.

V ostatnom čase sa začala používať metóda rukou asistovanej laparoskopie, ktorá sa robí ako totálne laparoskopický prístup, je technicky menej náročná, bezpečnejšia pre pacientov a je aj ekonomickejšia. Morbidita sa je 6 – 29 %, pri laparoskopických operáciách 0 – 1,5 %

Indikácie laparoskopickej resekcii colon sigmoideum – **1.** divertikulóza – po divertikulitíde; **2.** veľké polypy, kt. nemožno odstrániť endoskopickou cestou; **3.** karcinómy in situ; **4.** benígne a malígne nádory; **5.** dolichosigma s obstipáciami neriešiteľnými konzervatívne.

Kontraindikácie laparoskopickej resekcii colon sigmoideum – relat.: karcinóm so šírením do okolia.

Laparoskopická resekcia žalúdka – používa sa od sutúry perforovaného vredu, vagotómie, bandáže žalúdka po laparoskopickú resekciu žalúdka. Prvú laparoskopickú resekciu žalúdka podľa Billrotha II s rekonštrukciou podľa Rouxa vykonal r. 1992 P. Goth v Singapure.

Indikácie laparoskopickej operácii podľa Billroth II – sú identické indikáciami otvorenej chirurgie – sú to vredy žalúdka a dvanástnika, ako aj malignómy: **1.** nehojace sa vredy žalúdka a dvanástnika; **2.** komplikácie vredovej choroby; **3.** benígne nádorové choroby žalúdka; **4.** malígne nádorové choroby žalúdka.

Kontraindikácie laparoskopickej resekcii žalúdka – **1.** samotné kontraindikácie laparoskopickej operácie; **2.** pokročilé maligného ochorenia.

Laparoskopická bandáž žalúdka – laparoskopická adjustovateľná bandáž žalúdka (angl. *laparoscopic adjustable silicone gastric banding*, LASGB; názov prstenca je LAP-BAND.) patrí medzi typicky reštrikčné operácie pre morbidnú obezitu, t. j. operácie, kt. mechanicky obmedzujú množstvo prijatej potravy. Jej predchodcom bola Masonova horizontálna gastroplastika vykonaná r. 1971, neskôr vertikálna gastroplastika a neadjustovateľná bandáž žalúdka, kt. zaviedol do praxe r. 1976 Wilkinson a neskôr Molina v USA V Európe to bol Kolle r. 1982. R. 1993 prvýkrát použil adjustovateľnú bandáž pri laparoskopickej operácii v Belgicku Cadiere.

Indikácie laparoskopickej bandáže žalúdka – prim. morbidna obezita, vyjadrená indexom telesnej hmotnosti (BMI) nad 40, po vyčerpaní iných th. metód (zmena životného štýlu a farmakoterapia). Indikáciou je aj obezita s BMI 35 – 40 so závažnými pridruženými chorobami – kardiovaskulárnymi (arteriálna hypertenzia, ischemická choroba srdca, arytmie ap.), pohybového aparátu (vertebrogénne choroby, artrózy nosných kĺbov), choroby respiračného systému (napr. astma bronchiale).

Kontraindikácia laparoskopickej bandáže žalúdka – vek nižší ako 18 rokov, známa malignita, anomálie tráviacej rúry, florídne celkové zápalové ochorenie, florídna vredová choroba gastroduodéna, veľká hiátová hernia so závažnou refluxnou chorobou pažeráka, psychózy. Fried

považuje za kontraindikáciu aj nedostatočnú intelektuálnu úroveň a požaduje minimálne ukončené stredoškolské vzdelanie.

Miniinvazívna videoasistovaná tyreoidektómia (MIVAT) – endoskopická operácia štítnej žľazy a prístitných žliaz. Autorom tejto metódy je Miccoli z Pisy.

Indikácie MIVAT – benígne, príp. malígne nádory bez prerastania do okolia. Uzol do veľkosti 3,5 cm, objem žľazy < 20 ml, istota benígneho ochorenia alebo nízke riziko papilárneho karcinómu.

Kontraindikácie MIVAT – veľkosť uzla nad 3,5 cm, resp. objem laloka štítnej žľazy na 20 ml; endoskopicky asistovanú operáciu možno vykonať aj z kožnej incízie väčšej 2,5 – 3 cm a väčšieho uzla. Kontraindikáciou je aj veľký (masívny) krk, predchádzajúca operácia na krku, tyreoiditída, predpoklad postihnutia lymfatických uzlín, lokálne pokročilý karcinóm; relat.: predchádzajúce ožarovanie krku, Gravesova choroba, „krátky“ krk u obéznych pacientov.

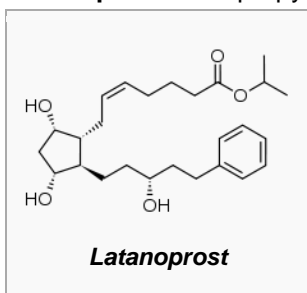
Výhodou MIVAT je výrazný kozmetický efekt – rana veľkosti 2 – 3 cm (závislá od veľkosti štítnej žľazy), menšia spotreba analgetík, kratšia hospitalizácia, krátka pooperačná rekonvalescencia, prakticky žiadne granulačné tkanivo – nepoužívajú sa ligatúry (celá operácia sa vykonáva pomocou harmonického skalpela)

Pseudocysty pankreasu derivované laparoskopicky – sú indikované pri neúspechu endoskopickej th. ak je pseudocysta vyzretá. Pokiaľ po akút. pankreatitíde vznikne pseudocysta pankreasu, pri klinických ťažkostiach, resp. pri veľkosti nad 6 cm môže byť pacient pri splnení kritérií chronicity pseudocysty indikovaný na laparoskopickú deriváciu pseudocysty. Derivácia môže byť do žalúdka – pseudocystogastroanastomóza, resp. do jejuna – tzv. pseudocystojejunostomóza podľa Roux-Y.

Lariam 250 mg[®] tbl (Roche Slovensko s. r. o.) – Mefloquini hydrochloridum 274,09 mg (= 250 mg meflochínu) v 1 tbl. Antimalarikum; →*meflochín*.

Larus 10, 20 a 40 mg[®] tbl flm (Medis enf.) – Atorvastatín (ako vápenatá soľ) 10, 20 al. 40 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Inhibitor HMG-Co reductázy, antihyperlipoproteinemikum; →*atorvastatín*.

latanoprost – izopropyl(Z)-7-[(1*R*,2*R*,3*R*,5*S*)-3,5-dihydroxy-2-[(3*R*)3-hydroxy-5-fenylpentyl]-cyklopentyl]hept-5-enoát, C₂₆H₄₀O₅, M_r 432,593; derivát prostaglandínu, používa sa ako antiglaukomatózum (Xalacom[®], Xalatan[®]).

Laurina[®] tbl flm (Organon Agencies B. V.) – trojfázová perorálna antikoncepcia: žltá tbl.: Desogestrelum 0,05 mg + Ethinylestradiolum 0,035 mg; červená tbl.: Desogestrelum 0,1 mg + Ethinylestradiolum 0,03 mg; biela tbl.: Desogestrelum 0,15 mg + Ethinylestradiolum 0,03 mg). Insulinum glargicum 3,64 mg v 1 ml (100 IU ľudského inzulínu) inj. rozt. 1 náplň = 3 ml (300 IU). Inzulín s dlhotrvajúcim účinkom.

Lawarin 2 a 5[®] tbl (Pliva-Lachema) – Warfarinum natricum clathratum 2,17 (zodpovedá 2 mg warfarínu sodného) al. 5,4 mg (zodpovedá 5 mg warfarínu sodného) v 1 tbl. Antikoagulans, antagonist vitamínu K; warfarín.

Laxygal[®] gto por (Teva Pharmaceuticals CR) – Natrii picosulfas 7,5 mg v 1 ml perorálnych roztokových kv. (1 ml = 18 kv.) Laxatívum.

Lecardop 100 mg/25 mg a 200 mg/200 mg[®] tbl plg (Teva Pharmaceuticals CR) – Levodopum 100 mg + Carbidopum 26,75 mg (zodpovedá 25 mg karbidopy) v 1 tbl. s predĺženým uvoľňovaním; deriváty dopy. Používa sa v th. idiopatickej Parkinsonovej choroby.

Leclercia adecarboxylata – gramnegatívna pohyblivá palička z čeľade *Enterobacteriaceae* (Enteric group 4), izoluje sa veľmi zriedka. Zachytí sa zväčša pri polymikróbiových infekciách rán, z krvi, moču, stolice ap., a to najmä pri zníženej imunite, leukémiách, malignitách, HIV ap. Patrí medzi fakultatívne patogénne baktérie.

leflunomid – podáva sa prvé 3 d v dávke 100 mg/d, následne 10 al. 20 mg/d dlhodobo. V priebehu th. sa má kontrolovať KO a pečeňové aminotransferázy. Po ukončení th. sa pre pečeňové komplikácie al. pri prechode na iný bazálny liek (napr. metotrexát, MTX), má pacient absolvovať tzv. vymývaciú fázu (aplikácia cholestyramínu 11 d 3-krát 8 mg/d al. aktívneho uhlia 3-krát 50 mg/d). Účinok leflunomidu je porovnateľný s MTX a sulfasalazínom. Zlepšuje zápalové parametre a kvalitu života a spomaľuje progresiu rtg zmien počas 6 – 12 mes. K nežiaducim účinkom patrí hnačka, zvýšenie aminotransferáz, exantém. Kontraindikáciou je gravidita a laktácia.

Legalon 60 a 140 cps[®] cps (Madaus) – *Cardui mariae fructus extractum siccum* (suchý extrakt z plodov rastliny silybum mariánske) 173 – 186,7 mg, resp. 86,5 – 93,3 mg (= 70, resp. 140 mg silibininu) v 1 cps. Hepatikum, kt. sa používa pri toxickom poškodení pečene, podpornej th. pacientov s chron. hepatitídami al. pečeňovou cirhózou.

Legionella – starší názov *Fluoribacter*, *Tatlockia*, gramenagtívne paličky niekedy vláknité, aeróbne, nesporulujúce a pohyblivé, z čeľade *Legionellaceae*. Rastú pri teplote 20 – 43 °C. Vyskytujú sa vo vode, vodovodoch, výťahoch, klimatizačných zariadeniach a šíria sa zväčša vodným aerosólom. U osôb so zníženou imunitou môžu vyvolať závažné choroby dýchacích ciest (legionárska choroba, pontiacka horúčka), encefalopatie a endokarditídy. Imunita býva celulárne sprostredkovaná T-lymfocytmi. V th. sa osvedčujú makrolidy (erytromycín) a v ťažkých stavoch kombinácia s rifampicínom. V prevencii je dôležitá hygiena vodných zdrojov, výťahov a klimatizačných zariadení.

Známe druhy *L. anisa*, *L. birminghamensis*, *L. bozemani* (→*Fkuoribacter bozemanae*), *L. cincinnatensis*, *L. dumoffi* →*Fluribacter dumoffi*, *L. gormanii* →*Fluoribacter gormanii*, *L. jordanis*, *L. lonbeache*, *L. maceachernii* →*Tatlockia maceachernii*, *L. micdadei* →*Tatlocckia micdadei*, *L. oakridgenis*, *L. pittsburghensis* →*Tatlockia micdadei*, *L. pneumophila subsp. fraseri*, *L. pneumophila subsp. pasculei*, *L. pneumophila subsp. pneumophila*, *L. sainthelensi*, *L. tusconensis*, *K. wadsworthi*. *L. pneumophila* (vyvoláva ťažké pneumónie a vyše 80 % všetkých legionelóz).

Lekoklar 250 a 500 mg[®] tbl flm (Sandoz Pharmaceuticals d.d.) – Clarithromycinum 250 al. 500 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Antibiotikum. Používa sa pri infekcii horných dýchacích ciest (napr. pri streptokokovej tonzilofaryngitíde), akút. zápale stredného ucha, akút. sínusitíde, infekciách dolných dýchacích ciest (napr. pri akút. baktériovej bronchitíde, akút. exacerbácii chron. bronchitídy, pneumónii nie nozokomiálneho typu, aj atypickej pneumónii), infekcii kože a mäkkých tkanív, mykobaktériových infekciách vyvolaných komplexom *Mycobacterium avis*, *M. kansasii*, *M. marinum*, *M. leprae*, na eradikáciu *Helicobacter pylori* u pacientov s peptických vredom dvanástnika al. žalúdka (vždy v kombinácii s inými liekmi).

Lekoklar XL 500 mg[®] tbl flp (Sandoz Pharmaceuticals d.d.) – Clarithromycinum 500 mg v 1 tbl. obalenej filmom s riadeným uvoľňovaním. Antibiotikum. Používa sa pri infekcii dolných dýchacích ciest (napr. pri akút. baktériovej bronchitíde), pri akút. exacerbácii chron. bronchitídy, pneumónii, pri baktériových infekciách horných dýchacích ciest, ako je sínusitída a faryngitída.

Lekoptin 40, 80 a 120 mg[®] tbl obd (Sandoz Pharmaceuticals d.d.) – Verapamili hydrochloridum 40, 80 al. 120 mg v 1 obalenej tbl. Blokátor vápnikových kanálov, vazodilatans, antianginózum, antiarytmikum, antihypertenzívum; verapamil.

Lekoptin 5 mg/2 ml[®] sol. inj. obd (Sandoz Pharmaceuticals d.d.) – Verapamili hydrochloridum 5 mg v 21 amp. (2 ml). Blokátor vápnikových kanálov, vazodilatans, antianginózum, antiarytmikum, antihypertenzívum. Používa sa v th. tachyarytmií, pri rýchlej úprave paroxyzmálnej supraventrikulárnej tachykardie na sínusový rztmus, na dočasnú kontrolu rýchleho rytmu komôr pri fluttere a fibrilácii predsiení, okrem flutteru a fibrilácie spojených s vypassiom (WPW al. LGL sy.). Prvá parenterálna dávka spomalí frekvenciu komôr na 30 – 60/min; verapamil.

Lekoptin Retard[®] tbl plg (Sandoz Pharmaceuticals d.d.) – Verapamili hydrochloridum 240 mg v 1 tbl s predĺženým uvoľňovaním. Blokátor vápnikových kanálov, vazodilatans, antianginózum, antiarytmikum, antihypertenzívum; verapamil.

Lendacin 250 mg, 1 al. 2 g[®] plo ijf (Sandoz Pharmaceuticals d.d.) – Ceftriaxonum dinatricum trihemihydrucum 298 mg; 1,2 al. 2,39 g (zodpovedá 250 mg, 1 al. 2 g ceftriaxónu) v 1 inj. liekovke. Cefalosporínové antibiotikum. Používa sa v th. septikémie, ORL infekcií, infekcií dolných dýchacích ciest (akút. exacerbácia chron. bronchitídy, baktériová pneumónia, infekcie u rizikových skupín pacientov ap.), infekcií obličiek a močových ciest (akút. pyelonefritída, infekcie spojené so septickým sy., akút. exacerbácia chron. prostatitídy ap.), infekcií mäkkých tkanív (infekcie rán a kožné infekcie), infekcií kostí a kĺbov, infekcií genitálneho ústrojenstva (gonorea ap.), baktériovej meningitíde, infekcií u neutropenických pacientov, diseminovanej forme lymfatickej boreliózy, intraabdominálnych infekcií (peritonitída, infekcie žľazových ciest, infekcie GIT ap.), v profylaxii peri- a pooperačných infekcií; →*ceftriaxón*

Leponex 25 a 100 mg[®] tbl (Novartis s.r.o.) – Clozapinum 25 al. 100 mg v 1 tbl. Antipsychotikum, používa sa v th. schizofrénie, rezistentnej proti inej th. al. pri neznášanlivosti iných liekov.

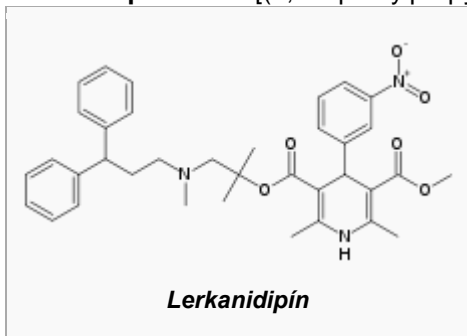
Leptospira – rod aeróbných, vláknitých buniek, ktoré majú 12 – 18 závitov. Pohybujú sa vlnovite a rotáciou okolo vlastnej osi. Optimálny rast je pri 28 – 30 °C v tekutom alebo polotuhom médiu. Sú to patogénne a saprofytické baktérie, ktoré sa zaraďuje do čeľade (II) *Leptospiraceae* a radu *Spirochaetales*. Patogénne druhy vyvolávajú u človeka a zvierat leptospirózy. Rod *Leptospira* sa skladá z 2 druhov: *L. interrogans* (má 25 sérologických skupín a 209 sérovarov), ktorý je patogénny a *L. bioflexa* (má 38 sérologických skupín a 63 sérovarov) – druh obsahujúci nepatogénne saprofytické kmene vyskytujúce sa v prírode bez patogenetického pôsobenia. Rezervoárom sú najmä hlodavce a i. zvieratá, ktoré dlhodobo vylučujú leptospiry močom. Človek sa rýchlo infikuje, lebo leptospiry prenikajú cez kožu a epitel. Každý sérovar má svojho hostiteľa, ktorý podľa stupňa patogenity vyvoláva chorobu. V našich podmienkach sú pôvodcom Weilovej žltacky sérovary *incetohaemorrhagiae* a *copenhageni*, ktorých hlavným hostiteľom sú potkany. Poľnú horúčku vyvoláva *grippotyphosa* a hostiteľom je hraboš poľný a ryšavky, štuttgartskú chorobu psov vyvoláva *canicola* a chorobu pastierov ošípaných *pomona*. Anikterické choroby zapríčiňujú leptospiry zo sérologickej skupiny *sejroe*, ktorých hlavným rezervoárom je domová myš. Na klasifikáciu leptospir sa používajú molekulovo-biologické metódy, pomocou ktorých sda vyčlenilo 8 patogénnych a 8 saprofytických genetických druhov (genospecies). Genospecies zahŕňujú zväčša viacero sérovarov. Dg. sa stanovuje dôkazom pôvodcu mikroskopicky (tmavé pole), kultivačne a pokusom na zvierati. Sérologická dg. jenzaložená na aglutinačnej reakcii a jej modifikácii. V th. sa používa penicilín. K ďalším rudhiom patria *L. borgpetersenii*, *L. noguchii*, *L. santarosai* a *L. weilii*.

Leptotrichia – rod gramnegatívnych, anaeróbných, ohnutých paliečiek, ktoré sa vyskytujú v ústnej dutine a môžu participovať na opatologických procesoch. Medicínsky význam majú dva druhy: *L. buccalis* a *L. vaginalis*.

Lercaprel 10 a 20 mg[®] tbl flm (Recordati Ireland Limited) – Enalaprilhydrogénmaleinát 10 mg (= 7,64 mg enalaprilu) al. 20 mg (= 15,29 mg enalaprilu) + lerkandipíniumchlorud 9,44 mg (= 10 mg lerkandipínu) v 1 tbl. obalenej filmom.

Lerivon 10, 30 a 60 mg[®] tbl (Organon Agencies B. V.) – Hydrochlorid mianserínu 10, 30 al. 60 mg v 1 tbl. Antidepressívum; → *mianserín*.

lerkanidipín – 2[(3,3-diphenylpropyl)(metyl)amino]-1,1-dimyletylmetyl-2,6-dimetyl-4-(3-nitrofenyl)-1,4-dihydropyridín-3,5-dikarboxylát, C₃₆H₄₁N₃O₆, M_r 611,727; blokátor vápnikových kanálov z triedy dihydropyridínov, antihypertenzívum (zložka prípravku Lercaprel[®]).

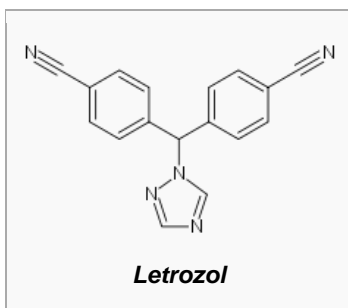

Lescol 20 a 40 mg[®] cps (Novartis Pharma AG) – Fluvastatinum natrium 21,06 al. 42,12 mg (corpovedá 20 a 40 mg fluvastatinu) v 1 cps. Inhibítor HMG-CoA reductázy, antihyperlipoproteinemikum zo skupiny statínov.

Lescol XL 80 mg[®] tbl plg (Novartis Pharma AG) – Fluvastatinum natrium 21,06 al. 42,12 mg (corpovedá 20 a 40 mg fluvastatinu) v 1 cps. Inhibítor HMG-CoA reductázy, antihyperlipoproteinemikum zo skupiny statínov.

Letizen[®] sol por (Krka) – Cetrizini dihydrochloridum 5 mg v 5 ml perorálneho rozt. (1 dávkovač na p. o. aplikáciu). Antihistaminikum. Používa sa v th. sezónnej a trvalej alergickej rinitídy, alergickej konjunktivitídy, pruritu a chron. idiopatickej urtikárie dospelých a detí nad 12-r.; → *cetrizín*.

letrozol – 4-[(4-kyanofenyl)-(1,2,4-triazol-1-yl)metyl]benzónitril, C₁₇H₁₁N₅, M_r 285,303; orálny nesteroidový inhibítor aromatázy. Biol. dostupnosť je 99,9 %, na plazmatické proteíny sa viaže 60 % (najmä na albumín), polčas je 2 d. Používa sa v th. hormónrespondentného karcinómu prsníka po chir. th. Aromatáza je enzým dôležitý pri premene androgénov na estrogény. Utvorené estrogény sa potom viažu na estrogénové receptory, čo má za následok delenie buniek. Letrozol zabraňuje produkcii estrogénov účinkom aromatázy reverzibilnou väzbou na hém jej cytochrómu P₄₅₀. Účinok je špecifický, letrozol neznižuje tvorbu mineralokortikoidov ani glukokortikoidov. Naproti tomu tamoxifén interferuje s estrogénovými

receptormi. Letrozol pôsobí len v postmenopauze, kedy sa estrogény produkujú prevažne nadobličkami (u predmenopauzových žien sa tvoria pravažne v ováriách, takže letrozol je u nich neúčinný). Letrozol sa používa aj predoperačne u postmenopauzových žien s lokalizovaným, receptorovo pozitívnym karcinómom prsníka, aby sa umožnilo zachovanie prsníka po následnom chir. výkone (Femara[®]).

Letrozol Sandoz 2,5 mg[®] tbl flm (Sandoz Pharmaceuticals d. d.) – Letrozol 2,5 mg v 1 tbl. obalenej filmom; nesteroidový inhibítor aromatázy; → *letrozol*.

Letrozol Teva 2,5 mg[®] tbl flm (Teva Pharmaceuticals Slovakia s. r. o.) – Letrozol 2,5 mg v 1 tbl. obalenej filmom; nesteroidový inhibítor aromatázy; → *letrozol*.

Letrozole Medico Uno 2,5 mg[®] tbl flm (Medico Uno Pharma Kft.) – Letrozol 2,5 mg v 1 tbl. obalenej filmom; nesteroidový inhibítor aromatázy; → *letrozol*.

Letrozolum Genthon 2,5 mg[®] tbl flm (Genthon BV) – Letrozol 2,5 mg v 1 tbl. obalenej filmom; nesteroidový inhibítor aromatázy; → *letrozol*.

Letrozolum Polpharma 2,5 mg[®] tbl film (Pharmaceuticals Work Polpharma SD. A.) – Letrozol 2,5 mg v 1 tbl. obalenej filmom; nesteroidový inhibítor aromatázy; →*letrozol*.

Letrozolum Synthron 2,5 mg[®] tbl film (Synthron BV) – Letrozol 2,5 mg v 1 tbl. obalenej filmom; nesteroidový inhibítor aromatázy; →*letrozol*.

Lettererova-Abtova-Siweova choroba detského veku – [Letterer, Erich 1895 – 1982, nem. patológ pôsobiaci v Tübingene; Abt, Arthur Frederik, 1867 – 1955, chicagský pediater; Siwe, Sture A., *1897, londýnsky pediater] syn. Abtova-Lettererova-Siweho choroba, diseminovaná forma granulocytózy z Langerhansových buniek (histiocytózy X). Charakterizuje ju proliferácia nelipidových histiocytoov vo vnútorných orgánoch a kostiach, ako aj s rozsevom drobných nádorových infiltrátov v koži, infiltráty majú papulózny charakter. Choroba má malígnu charakter, vzniká akútne s vysokými horúčkami. Prítomné bývajú solitárne al. mnohopočetné eozinofilné granulómy kostí, zväčšené lymfatické uzliny, hepatomegália bez žltacky, splenomegália, infiltráty v pľúcach, anémia, trombocytopenia, hyperplázia sánky, gingivitída a nekróza ďasien bez straty zubov, časté bývajú krvácania z ďasien. Najčastejšie postihuje deti, ale známy je aj variant dospelých. Etiológia je neznáma. Chron. diseminovaná forma je známa ako Handova-Schüllerova-Christianova choroba. Bez th. má letálny priebeh, th. kortikoidmi a cytostatikami prognózu zlepšila.

Leucomax 300 a 600 mg[®] plv inj (Novartis Pharma AG) – Molgramostimum 0,150 mg ($1,67 \times 10^3 \cdot 10^3$ IU), 0,3 ($3,333 \times 10^3 \cdot 10^3$ IU) al. 0,4 mg ($4,44 \cdot 10^3 \cdot 10^3$ IU) v 1 liekovke. Cytokín, rekombinantný ľudský faktor stimulujúci kolónie granulocytov a makrofágov. Používa sa v th. pacientov liečenných myelosupresívnymi liekmi (protinádorová th.), so stavmi zlyhaním kostnej drene (myelodysplastické sy./aplastická anémia), u pacientov po autológnej al. syngénnej transplantácii kostnej drene, leukopéniou spojenou s infekciou vrátane HIV, na urýchlenie zotavenia kostnej drene, u pacientov s cytomegalovírusovou retinitídou spojenou s AIDS, ako podporná th. pri th. ganciklovírom (DHPG).

Leuconostoc – rod z čeľade (V) *Leuconostocaceae*, radu *Lactobacillales*. Tvora ho guľovité baktérie usporiadané v pároch alebo krátkych retiazkach. Morfológicky a rastovými vlastnosťami sa podobajú viridujúcim streptokokom a enterokokom. Patria k oportúnnym patogénnym a často sa izolujú z patologických materiálov ako kontaminanty. U osôb so zníženou imunitou môžu vyvolať sekundárne infekcie po infekciách zapríčinených *Staphylococcus epidermidis* a *S. aureus*. Na infekcie sú náchylní novorodenci. Kmene z rodu *Leuconostoc* sa izolovali z krvi, likvoru, pošvy a moču a sú rezistentné proti vankomycínu. Identifikujú sa pomocou enzýmov (aminopeptidázy a leucínaminopeptidázy). Proti vankomycínu sú rezistentné aj pediokoky, enterokoky, niektoré viridujúce streptokoky (*S. bovis* a *S. mitis*) a laktobacily. U človeka boli izolované kmene patriace k druhom *L. citreum*, *L. lactis*, *L. mesenteroides* a i.

Leucovorin Ca Lachema 10, 20 a 50 Inj[®] sol inj (Pliva-Lachema) – Calcii folinas pentahydricus 12,70, resp. 25,40 al. 63,50 mg v 1 inj. liekovke. Antidótum používané pri predávkovaní a nútenom prerušení th. metotrexátom, ako súčasť liečebných schém používajúcich stredné a vysoké dávky metotrexátu, na potenciáciu cytostatického účinku 5-fluórouracilu, pri megaloblastickej anémii s preukázaným deficitom kyseliny listovej.

Leucovorin Ca Lachema 10 mg/ml Inj[®] sol inj (Pliva-Lachema) – Calcii folinas pentahydricus 12,70 (zodpovedá 10 mg kyseliny listovej) v 1 ml inj. rozt. Antidótum pri predávkovaní a nútenom prerušení th. metotrexátom, ako súčasť liečebných schém používajúcich stredné a vysoké dávky metotrexátu, na potenciáciu cytostatického účinku 5-fluórouracilu.

Leucovorin Ca Lachema 10 a 25[®] plv inj (Pliva-Lachema) – Calcii folinas pentahydricus 12,70 (zodpovedá 10 mg kyseliny listovej) al. 35,75 mg (zodpovedá 25 mg kyseliny listovej) v 1 inj. liekovke. Antidótum pri predávkovaní a nútenom prerušení th. metotrexátom, ako súčasť liečebných

schém používajúcich stredné a vysoké dávky metotrexátu, na potenciáciu cytostatického účinku 5-fluorouracilu, pri megaloblastickej anémii s preukázaným deficitom kyseliny listovej.

Leucovorin Ca Lachema 15 a 25[®] tbl (Pliva-Lachema) – Calcii folinas pentahydricus 19,06 (zodpovedá 15 mg) al. 31,77 mg (zodpovedá 25 mg kyseliny listovej) v 1 tbl. Liek 2. voľby v th. megaloblastickej anémii s preukázaným deficitom kyseliny listovej, antidótum pri predávkovaní a nútenom prerušení th. metotrexátom, ako súčasť liečebných schém používajúcich nízke dávky metotrexátu, th. psoriázy a reumatoidnej artritídy, ak ide o pacienta so spomalenou elimináciou metotrexátu al. jeho intarkciou s inými liekmi.

Leukeran[®] tbl flm (GlaxoSmithKline Slovakia s. r. o.) – Chlorambucilum 2 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Cytostatikum. Používa sa v th. Hodgkinovej choroby, niekt. foriem, lymfómov non-Hodgkinovho typu, chron. lymfatickej leukémie, Waldenströmovej makroglobulinémie, pokročilého adenokarcinómu vaječníkov, u niekt. pacientiek s karcinómom prsníka.

leukopachróom – kys. 5,6-dihydroxy-2,3-dihydroindol-2-karboxylová, medzistupeň pri vzniku melanínu z tyrozínu.

leukodystrofia – [g. *leukos* biely + *dystrophia*] súhrnné označenie pre nervové choroby charakterizované morfológicky poškodením bielej hmoty (myelínu) v CNS. Charakterizujú ju psychické poruchy, ťažké poruchy hybnosti. Choroba sa obvykle končí smrťou.

Metachromatická leukodystrofia – skr. MLD, autozómovo dominantne dedičná choroba metabolizmus lipidov, podmienená deficitom arylsulfatázy A. Postihnutý je lokus 22q13.31. Chorobu charakterizuje hromadenie sulfatidov v bielej hmote CNS. Typické sú depozity metachromatických teliesok. Demyelinizácia postihuje aj periférne nervstvo. **Neskorá infantilná forma** choroby sa manifestuje okolo 1. r. života neschopnosťou chodiť, svalovou ochabnutosťou, hypotóniou, myoklonickými záchvatmi a v konečnom štádiu kradruparézou. **Juvenilná forma** sa manifestuje v 2. dekáde života ataxiou, psychózou. **Adultná forma** sa prejaví v 3. dekáde života demenciou, atrofiou optika. Prognóza je infaustná s výnimkou adultnej formy (pacienti sa dožívajú až 50 r.).

Leukodystrofia s globoidnými bunkami – angl. globoid cell leukodystrophy, →*Krabbého choroba*.

leukoerytroblastická reakcia – leukemoidná reakcia s prítomnosťou erytroblastov v periférnej krvi.

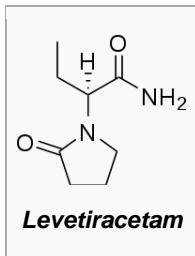
leukokiníny – špeciálne gamaglobulíny viazané na granulocyty, súčasť imunitného systému. Sú to peptidy skladajúce sa z 20 – 25 aminokyselín. Tvoria sa kyslými proteázami obsiahnutými v leukocytoch, rakovinových bunkách a ascitickej tekutine pôsobiacimi na svoj substrát, tzv. leukokininogén, kt. nie je normálnou súčasťou plazmy, ale vznikajú za istých patol. podmienok v plazme al. patol. výpotkoch z preleukokininogénu. Leukokiníny vyvolávajú zvýšenie permeability ciev a hypotenziu. Leukokinínovému systému sa pripisuje význam pri hromadení tekutín za patol. okolností, ako je ascites pri nádoroch, artritída a i. zápaly. Tvorbe výpotkov v myšiach v dôsledku pôsobenia leukokinínu zabraňuje pepstatín.

leukokoria – [g. *leukos* biely + g. *koré* zrenica] biely zrenicový reflex, reflex mačacieho oka, tenzná dilatácia zrenice pripomínajúca mačacie oko. Úplne vyvinutá l. sa dá zistiť aspekciou, potvrdzuje sa oftalmoskopicky al. biomikroskopom. Typický je tento reflex pri katarakte, môže sa vyskytovať aj pri iných chorobách oka, napr. pri retinoblastóme, leukemickej oftalmopatii, exsudatívnej retinopatii, retinoschéze, larvovej granulomatóze a i. L. je indikáciou na neodkladné komplexné vyšetrenie pacienta.

Leustatin[®] sol inj (Johnson & Johnson s.r.o.) – Cladribinum 10 mg (1 mg/1 ml) inj. rozt. Analóg purínu, cytostatikum. Používa sa v th. trichocelulárnej leukémie, B-bunkovej chron. lymfocytovej leukémie, kt. neodpovedá na th. al. choroba progreduje napriek th. 1 alkylačnou látkou; kladribín

Levemir FlexPen a Levemir Penfill® sol inj. v predpln. pere, resp. sol inj v náplni (NovoNordisk A/S)
– Inzulín detemiru (pripravený technológiou rekombinantnej DNA v kvasinkách *Saccharomyces cerevisiae*) 100 U v 1 ml inj. rozt. v náplni (1 náplň = 3 ml, zodpovedá 300 U). Dlhodobo pôsobiaci
→inzulín.

levetiracetam – (S)-2-(2-oxopyrolidin-1-yl)butánamid, $C_8H_{14}N_2O_2$; M_r 70,209; S-entantiomér etiracetamu, štruktúrne podobný piracetamu, antikonvulzívum, antiepileptikum. Biol. dostupnosť je 100 %, na plazmatické proteíny sa viaže menej ako 10 %, metabolizuje sa enzýmovou hydrolýzou acetamidovej skupiny, polčas je 6 – 8 h, vylučuje sa močom. Viaže sa na proteín SV2A synaptických vezikúl, o kt. sa predpokladá, že bráni vedeniu nervových vzruchov cez synapsie. Používa sa (podobne ako iné antikonvulzíva, napr. gabapentín) aj v th. neuropatickej bolesti.

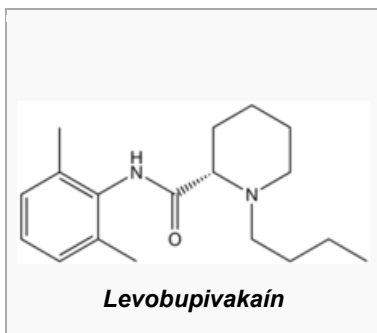

Nežiaduce účinky – strata vlasov, parestézie a nepokoj končatín, anxiozita, podráždenosť, depresie, bolesti hlavy, nauzea. Niekt. z psychických nežiaducich účinkov zmierňuje podanie pyridoxínu (vitamínu B₆). Levetiracetam môže vyvolať nespavosť, slabosť, závraty, infekcie; u detí býva najčastejšia nespavosť, hostilita, podráždenosť a slabosť.

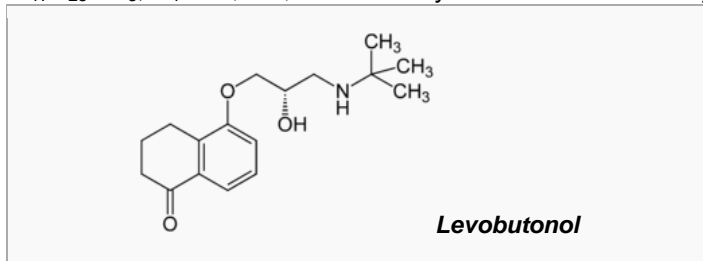
Prípravok – Keppra®.

Levinea – rod gramnegatívnych paličiek, ktorý sa v minulosti zaradovoval do čeľade *Enterobacteriaceae*. Kmene sa izolovali zo stolice zdravých osôb a zo zápalových ložísk, močových ciest, hnisu a počas bakteriémie. V súčasnosti sa sa *L. amalonatica* označuje ako *Citrobacter amalonaticus* a *L. malonatica* ako *Citrobacter koseri*.

levobupivakaín – (S)-1-butyl-N-(2,6-dimetylphenyl)piperidín-2-karboxamid, $C_{18}H_{28}N_2O$, M_r 288,43; lokálne anestetikum zo skupiny amidoamínov. Metabolizuje sa v pečeni, polčas je 2 – 2,6 h, vylučuje sa močom (70 %) a stolicou (24 %). Je to S-entantiomér bupivakaínu. Používa sa na chir. zvodovú anestéziu, napr. epidurálnu anestéziu (vrátane cisárskeho rezu), intratekálnu anestéziu, blokádu periférnych nervov, lokálnu infiltráciu, peribulbárnu blokádu v očnej chir., v th. bolesti kontinuálnou epidurálnou infúziou al. jednorazovo, resp. opakovane podávaný epidurálny bolus na th. bolesti, najmä pri pooperačnej a pôrodnej analgézií (Chirocaine®).

levobutonol – (S)-5-[[3-(*tert*-butylamino)-2-hydroxypropyl]oxy]-3,4-dihydronaftalen-1(2H)-ón $C_{17}H_{25}NO_3$, M_r 291,385; neselektívny betablokátor. Polčas je 20 h.

Indikácie – Používa sa ako oftalmologikum, antiglaukomatózum v th. zvýšeného vnútroočného tlaku a chron. glaukómu s otvoreným uhlom.

Kontraindikácie – precitlivosť na zložky lieky, detský vek, asthma bronchiale, ťažké obštrukčné bronchopulmonálne choroby, sínusová bradykardia, manifestná srdcová insuficiencia, kardiogénny šok.

Prípravok – Vistagen®.

Levocetirizin Teva 5 mg® tbl flm (Teva Pharmaceuticals Slovakia s. r. o.) – Levocetirizín dihydrochlorid 5 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Antihistaminikum, kt. sa používa v systémovej th. alergickej rinitídy (sezónnej i celoročnej) a chron. idiopatickej urtikárie; →*levocetirizín*,

Levodopa Benserazide Teva 100/25 a 200/50® cps (Teva Slovakia s.r.o.) – Levodopa 100 al. 200 mg + Benserazid 25 al. 50 mg (ako benserazídiumchlorid) v 1 cps. Antiparkinsonikum, inhibítor dekarboxylázy. Používa sa v th. Parkinsonovej choroby.

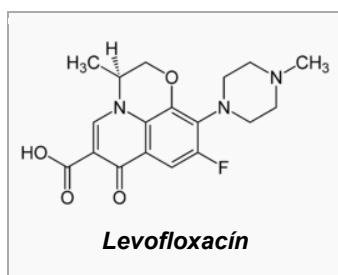
Levodopa/Carbidopa Sandoz® tbl plg (Sandoz Pharamceuticals d.d.) – Levodopa 100 mg + Karbidopa 25 mg (ako monohydrát karbidopy) v 1 tbl. s predĺženým uvoľňovaním. Benserazid 25 al. 50 mg (ako benserazídiumchlorid) v 1 cps. Antiparkinsonikum, inhibítor dekarboxylázy. Používa sa v th. Parkinsonovej choroby; →*karbidopa*; →*levodopa*.

levofloxacin

–

kyselina (S)-7-fluór-6-(4-metylpiperazin-1-yl)-10-oxo-4-tia-1-azatricyklo[7.3.1.0^{5,13}]trideka-5(13),6,8,11-tetraén-11-karboxylová,

$C_{18}H_{20}FN_3O_4$, M_r 361,368; syntetické fluorochinolónové chemoterapeutikum, Po podaní p. o. je jeho biol. dostupnosť 99 %, na plazmatické proteíny sa viaže 24 – 38 %. Metabolizuje sa v obličkách, počas 6 – 8 h, vylučuje sa močom.

Levofloxacin

Indikácie – th. ťažkých infekcií ohrozujúcich život a infekcií refraktérnych proti iným antibiotikám vrátane pneumónie, komplikovaných infekcií močových ciest, infekcií kože a mäkkých tkanív.

Nežiaduce účinky – levofloxacin môže vyvolať spontánnu ruptúru šliach, ireverzibilnú periférnu neuropatiu a poškodenie pečene.

Interakcie – levofloxacin interaguje s mnohými liekmi vrátane fytofarmák, kt. zvyšujú jeho kardiotoxickosť a vyvolávajú arytmiu, antikoaguláciu, tvorbu neresorbovatelných komplexov, ako aj zvýšené riziko toxickosti.

Prípravky – Levaquin®, Tavanic®; vo forme očných rozt. je známy Iquix®, Oftaquix® a Quixin®.

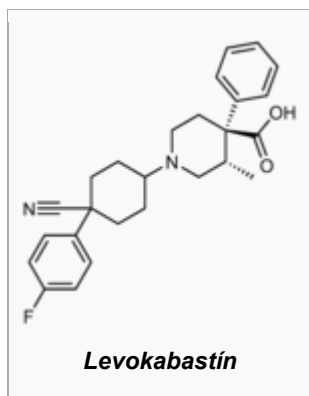
Levofolic 50 mg/ml® con inj/inf (medac) – Levofolinát disodný 54,65 mg (= 50 mg kyseliny levofolínovej) v 1 ml infúzneho/inj. rozt. Detoxikans pri cytotoxickej th.; →*levofolinát*.

levofolinát – forma →*kyseliny listovej*.

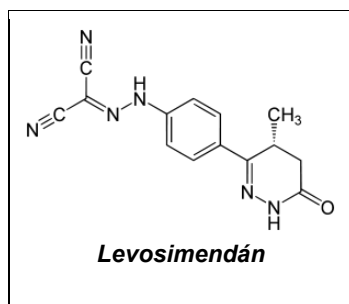
Indikácie – th. megablastickej anémie s deficitom kys. listovej, ako prevencia nežiaducich účinkov metotrexátu vrátane th. psoriázy metotrexátom; zvyšuje cytostatický účinok 5-fluóruracilu.

Prípravky – Fasturtec®, Folaxin®, Folivoran®, Isovorin®, Kepivance®, Leucovorin Ca Lachema 25®, Levofolic®, Uromitexan®, Uromitexan Tablets®.

levokabastín – levocabastinum; kyselina (3*S*,4*R*)-1-[4-kyano-4-(4-fluórofenyl)cyklohexyl]-3-metyl-4-fenylpiperidín-4-karboxylová, $C_{26}H_{29}FN_2O_2$, M_r 420,519; selektívny antagonist histamínových H1 receptorov druhej generácie, selektívny antagonist receptora neurotenzínu NTS2. Používa sa v th. alergickej konjunktivitídy (Livostin[®]).

levosimendán – (–)-O-cyano-*N*-(4-[(4*R*)-4-metyl-6-oxo-1,4,5,6-tetrahydropyridazin-3-yl]fenyl)metán-karbohydrazonolkyanid, $C_{14}H_{12}N_6O$, M_r 280,28; inotropikum. Zvyšuje citlivosť srdca na pôsobenie vápnika a zvyšuje kontraktilitu srdca bez zvýšenia intracelulárneho obsahu vápnika. Zvýšená citlivosť myocytov na účinok vápnika je následkom väzby troponínu C, závislej od vápnika. Levosimendán má vazodilatačný účinok následkom otvárania draslíkových kanálov v hladkej svalovine s ich následnou relaxáciou. Kombinácia inotropného a vazodilatačného účinku má za následok zníženie dopredného (preload) i dodatočného zaťaženia (afterload). Následkom otvárania aj mitochondriových draslíkových kanálov citlivých na ATP v kardiomyocytoch má levosimendán navyše kardioprotektívny účinok (Simdax[®]).

Levriax 400 mg[®] tbl flm (Aventis Pharma S.A.) – Telithromycinum 400 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Makrolidové antibiotikum podobné erytromycínu; →*telitromycín*.

Lexaurin 1,5 a 3 mg[®] tbl (Krka) – Bromazepamum 1,5 al. 3 mg v 1 tbl. Psychofarmakum, anxiolytikum. Používa sa pri stavoch úzkosti ťažkého stupňa, funkčnom poškodení kardiovaskulárneho, respiračného, GIT a urogenitálneho systému vyvolaného stresom, úzkosťou a tenziou, iných psychosomatických poruchách ako je psychogénne podmienená bolesť hlavy a psychogénna dermatóza, ako aj pri alkoholickom abstinenčnom sy.; →*bromazepam*.

Lindaxa 10[®] cps dur (Zentiva, Česko) – Sibutramini hydrochloriodum monohydricum 10 al. 15 mg (= 8,37 al. 12,55 mg sibutramínu) v 1 tvrdej cps. Centrálne pôsobiace anorektikum

Lindron 10 mg[®] tbl (Krka) – Natrii alendronas trihydricus 13,05 mg (zodpovedá 10 mg kyseliny alendrónovej) v 1 tbl. Bisfosfonát, kt. sa používa v th. osteoporózy u postmenopauzových žien; →*bisfosfonáty*.

Lindynette 20 a 30[®] tbl obd (Richter Gedeon RT) – Gestodenum 0,075 mg + Ethinylestradiolum 0,02, resp. 0,03 mg v 1 obalenej tbl. Kombinovaný hormónový antikoncepčný prostriedok; →*antikoncepcia*.

Linex[®] cps (Sandoz Pharmaceuticals d. d.) – min. $1,2 \times 10^7$ živých lyofilizovaných baktérií mliečneho kvasenia *Lactobacillus acidophilus* (sp. *L. gasseri*), *Bifidobacterium infantii* a *Enterococcus faecalis* v 1 cps. Antidiaroidikum, kt. sa používa v podpornej th. hnačky, pri meteorizme a i. tráviacich poruchách, ako sú: infekcie bakteriálneho a vírusového pôvodu v GIT dojčiat, detí a dospelých, th. širokospektrálnymi antibiotikami a chemoterapeutikami a ožarovanie orgánov v brušnej a panvovej oblasti. Baktérie mliečneho kvasenia sú rezistentné proti antibiotikám a chemoterapeutikám.

linezolid – oxazolidinónové antibiotikum; →*oxazolidinóny*. Po podaní p. o. sa rýchlo a kompletne resorbuje. Prítomnosť potravy znižuje rýchlosť resorpcie, ale nie množstvo resorbovaného liečiva. Distribučný objem je 50 l, väzba na bielkoviny 31 %. Metabolizuje sa neenzýmovou oxidáciou, pričom vznikajú uhličitany, kt. majú slabý antibakteriálny účinok. Vylučuje sa močom a stolicou. Eliminačný $t_{0,5}$ je 4,5 – 5,5 h.

L. pôsobí na široké spektrum G+ mikroorganizmov vrátane meticilín-rezistentných stafylokokov, meticilín- rezistentných koagulázo-negat. stafylokokov, vankomycín-rezistentných enterokokov a penicilín rezistentných kmeňov *Streptococcus pneumoniae*, ktoré sú príčinou závažných nozokomiálnych infekcií. Na l. sú citlivé aj anaeróby – klostrídie, *Peptostreptococcus* a *Prevotella*. Menej aktívny je na G– baktérie.

Indikácie – th. závažných nozokomiálnych infekcií najmä pľúc, ale aj mäkkých tkanív vyvolaných rezistentnými kmeňmi stafylokokov a vankomycín-rezistentnými enterokokmi, th. infekcií vyvolaných multirezistentnými kmeňmi *M. tuberculosis*.

Nežiaduce účinky – l. sa relat. dobre toleruje, k najčastejším nežiaducim účinkom patria ťažkosti GIT (hnačka, nauzea), zriedkavejšie sa vyskytujú bolesti hlavy, poruchy chuti do jedenia a zmena farby jazyka.

Prípravky – Zyvoxid 400 a 600 mg[®] sol. inf., susp. gran., tbl. flm.

Linola Urea[®] crm (Dr. August Group) – Urea 12 mg v 100 g krému. Dermatologikum, kt. sa používa v th. neurodermitídy, xerodermie a ichtyózy; →*močovina*.

Lioton 100 000[®] crm (Meraniri Group) – Heparinum natricum 100 tis. IU v 1 g kožného gélu. Dermatologikum, venofarmakum, kt. sa používa v th. varikózneho sy. a pridružených komplikácií, flebotrombózy, tromboflebitídy, povrchovej flebotrombózy, variózných vredov, operačnej varikoflebitídy, komplikácií po safenektómii, traumatického poškodenia, hematómov, lokalizovaných edémov a infiltrátov, s. c. hematómov, traumatických porúch svalovošľachových a puzdrovoväzivových štruktúr; →*heparín*.

Lioton 100 000[®] gel der (Menarini Group) – Heparinum natricum 100 000 IU v 1 g gélu. Venofarmakum, dermatologikum, kt. sa používa v th. varikózneho syndrómu, flebotrombózy, tromboflebitídy, povrchovej periflebitídy, varikózných vredov, operačnej varikoflebitídy, pri komplikáciách po safenektómii, traumatickom poškodení, v th. hematómov, lokalizovaných edémov a infiltrátov, subkutánných hematómov, traumatických porúch svalovošľachových a puzdrovoväzivových štruktúr; →*heparín*.

Lipantor 100 mg[®] cps (sanofi-aventis Slovakia s. r. o.) – Ciprofibratum 100 v 1 cps. Antihyperlipoproteinikum zo skupiny fibrátov. Používa sa v th. prim. a sek. hyperlipidémie rezistentnej proti diéte, a to typ IIa, Ib, III a IV podľa Fredericksenovej klasifikácie; →*ciprofibrát*.

Lipanthyl NT 145 mg[®] tbl flm (Laboratories Fournier) – Fenofibrát 145 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Antihyperlipoproteinikum zo skupiny fibrátov; →*fenofibrát*.

Lipanthyl Supra 160 a 215 mg[®] tbl flm (Laboratories Fournier) – Fenofibrát 160 al. 215 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Antihyperlipoproteinikum zo skupiny fibrátov; →*fenofibrát*.

Lirona 5 mg[®] tbl flm (Pliva Slovensko s. r. o.) – Ropinirol (vo forme hydrochloridu) 5 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Antiparkinsonikum; →*ropinirol*.

Lisinopril/Hydrochlorothiazid Actavis 10 mg/12,5 mg a 20 mg/12,5 mg[®] tbl (Actavis Group) – Lisinoprilum dihydricum 10 al. 20 mg + Hydrochlorothiazidum 12, 5 mg v 1 tbl. Kombinácia inhibítora enzýmu konvertujúceho angiotenzín s diuretikom; antihypertenzívum; →*lizinopril*; →*hydrochlorotiazid*.

Lisinopril-IPCA 5, 10 a 20 mg[®] tbl (Farmia s. r. o.) – Lisinoprilum dihydricum 5, 10 al. 20 mg v 1 tbl. Inhibitor enzyému konvertujúceho angiotenzín, antihypertenzívum; → *lizinopril*.

Lisinopril-Ratiopharm 5, 10 a 20 mg[®] tbl (ratiopharm) – Lisinoprilum dihydricum 5,44, 10,89 al. 21,78 mg v 1 tbl. Inhibitor enzyému konvertujúceho angiotenzín, antihypertenzívum; → *lizinopril*.

Lisipril[®] – inhibitor enzyému konvertujúceho angiotenzín, antihypertenzívum; → *lizinopril*.

Liskan[®] – inhibitor enzyému konvertujúceho angiotenzín, antihypertenzívum; → *lizinopril*.

Liskantin Saft[®] (Desitin Arzneimittel GmbH) – antiepileptikum, kt. sa používa v th. generalizovaných záchvatov (grand mal), fokálnych záchvatov (Jacksonova epilepsia, adverzívne kŕče, psychomotorické záchvaty a i.), myoklonických záchvatov (impulzívny peptit mal), pri absenciách a i. detských epilepsiách typu peptit mal; → *primidón*.

Lissauer, Heinrich – (1861 – 1891) nem. neurológ pôsobiaci vo Vratislae (Wroclawa). Predčasne zomrel a jeho opis paralýzy bol publikovaný až r. 1901.

Lissauerova forma progresívnej paralýzy – [Lissauer, Heinrich, 1861 – 1891, nem. neurológ pôsobiaci vo Wroclawe] progresívna paralýza, pri kt. prevládajú neurol. prejavy (zrenicové príznaky, dyzartria, hyperreflexia, tras a i.).

Listeria – rod malých fakultatívne anaeróbných, grampozitívnych paliečiek z čeľade (IV) *Listeriaceae*. Sú usporiadané v pároch alebo krátkych retiazkach. Na krvnom agare spôsobujú betahemolýzu a vyrastené pri 20 °C sú pohyblivé, kým vyrastené pri 37 °C sú nepohyblivé. Rastú v širšom tepelnom rozpätí 4 – 40 °C. Listérie rastú v okolí človeka, v pôde, vo vode, fekáliách, na rastlinstve a v GIT človeka a zvierat. V tele sa nachádzajú v makrofágoch a epiteliách a virulentné kmene produkujú toxín listeriolyzín O (LLO), ktý má podobné vlasťopsti ako streptolyzín. Medicínsky význam má najmä *L. monocytogenes*, pôvodca listeriózy človeka. Má antigény O a H, podľa ktorých ich možno začleniť do sérovarov. Predpokladá sa, že môže existovať aj asymptomatické nosičstvo. Prenos sa uskutočňuje najmä kontaminovanou potravou a u gravidných môžu prechádza transplacentárne na plod. U dospelých prebieha listerióza ako banálny infekť, avšak u niektorých, najmä imunodeficientných osôb môže vyvolať závažné choroby, ako endokarditídu, meningoencefalitídu, septické stavy a i. Závažným stavom je listerióza gravidných s rizikom potratu, narodením mŕtveho alebo poškodeného a infikovaného plodu. U plodov a novorodencov sa vyskytuje meningoencefalitída, sepsa a granulomatosis infantiseptica. Riziková skupinu tvoria, plody, novorodenci, starší jedinci a imunodeficientné osoby, alkoholici, narkomani. Dg. sa opiera o dôkaz pôvodcu v hemokultúre, pošvovom sekréte, lochiách, likvore a i. materiáli kultiváciou alebo PCR. Jestvuje viacero sérologických metód, ktoré však majú nízky prediktívny význam. K známym druhom patria: *L. grayi*, *L. innocua*, *L. ivanovii* subsp. *ivanovii* (vyvoláva choroby oviec a i. zvierat), *L. murrayi*, *L. seeligeri*, *L. welshimeri*; *L. denitrificans* → *Jonesia denitrificans*.

Listonella anguillarum – gramnegatívna baktéria morfológicky a biologicky podobná vibriám z rodu *Listonella*, čeľade *Vibrionaceae*. Vyskytuje sa v okolí človeka, najmä v morskej vode a orských produktoch. Kontaminuje rany a vyvoláva hnisavé zápaly mäkkých tkanív zvierat i človeka. K listonelám sa zaraďoval aj kmeň *L. damsela*, ktorý sa v súčasnosti nazýva *Photobacterium damsela* subsp. *damsela*.

LISTSERV – inform. prvý zoznam softvérových poštových elektronických aplikácií, kt. pozostáva z emailových adries pre skupinu, v ktorej odosielateľ môže zasielať email rozličným osobám. Zaviedol sa r. 1986, r. 1997 sa vyvinul Lyris List Manager, 1997 Sympa a 1998 GNU Maiman. Ide o službu na určitom sieťovom serveri umožňujúcu distribúciu príspevku účastníka diskusnej skupiny ostatným. Od do roku 1986 do 1993 bola bezplatná, v súčasnosti je komerčným produktom spoločnosti L-Soft založenej Ericom Thomasom r. 1994. Pred zavedením LISTSERV, emailové zoznamy sa zhotovovali manuálne. Záujemca o napojenie sa alebo odoslanie zoznamu napísal

administrátorovi a požiadal ho o pridanie alebo odstránenie, čo bolo zdĺhavé, pretože popularita zoznamov diskusných skupín rýchlo narastala. Voľná verzia obmedzená na 10 zoznamov do 500 predplatiteľov sa dá stiahnuť z webovej stránky spoločnosti.

Litak 2 mg/ml[®] tbl (Lipomed) – Cladribinum (2-CdA) 2 mg v 1 ml inj. rozt. Analóg purínu, kt. sa používa v th. vlasatobunkovej leukémii; → *kladribín*.

Litalir[®] cps (Bristol-Myers Squibb spol. s r. o.) – Hydrocarbamidum 500 mg v 1 cps. Cytostatikum, kt. sa podáva pri melanóme, chron. myeloidnej leukémii, recidivujúcom, metastazujúcom al. inoperabilnom karcinóme ovária. Podáva sa súčasne s aktinoterapiou pri prim. skvamocelulárnom karcinóme v oblasti hlavy a krku (s výnimkou pier).

Lithium carbonicum Slovakofarma[®] tbl (Zentiva, Slovensko) – Lithii carbonas 300 mg v 1 tbl. Antideprívum, kt. sa podáva v profylaxii bipolárnej afektívnej poruchy, profylaxii epizód periodickej unipolárnej deprezie, th. akút. manickej fázy afektívnej al. schizoafektívnej poruchy, pri migréne, Menierovom syndróme; → *lítium*.

Livial[®] tbl (Organon Agensies B. V.) – Tibolon 2,5 mg v 1 tbl.; goandomimetický steroid odvodený od noretynodrelu. Má estrogénne, progestagénne, androgénne a centrálné účinky. Používa sa v th. ťažkostí súvisiacich s menopauzou, v prevencii osteoporózy pri stavoch s deficitom estrogénov. Zmierňuje vazomotorické poruchy, obnovuje normálne koncentrácie endorfínov a potláča hypersekréciu gonadotropínov; → *tibolón*.

Livostin[®] aer nao (Johnson Johnson s. r. o.) – Levocabastini hydrochloridum 0,54 mng v 1 ml. Otorinolaryngologikum, kt. sa používa v th. alergickej rinítidy; → *levokabastín*.

Livostin[®] int opu (Johnson Johnson s.r.o.) – Levocabastini hydrochloridum 0,54 mng v 1 ml očnej suspenznej instilácii. Oftalmologikum, kt. sa používa v th. alergickej konjunktivitídy (klasickéj aj vernálnej); → *levokabastín*.

lizinopril – N^2 -[(1S)-1-karboxy-3-fenylpropyl]-L-lyzyl-L-prolín, $C_{21}H_{31}N_3O_5$, M_r 405,488; inhibítor ACE, analóg lyzínu podobný enalaprilu a kaptoprilu, od kt. sa líši dlhším polčasom (umožňujúcim dávkovanie raz/d) a tým, že sa nemetabolizuje v pečeni (nemá charakter proliečiva). Používa sa najmä v th. hypertenzie a zlyhania srdca, je účinný aj v prevencii renálnych komplikácií (Diroton[®], Hipril[®], Lisigamma[®], Liskam[®], Lisinopril-Ratiopharm[®], Lisipril[®], Prinivil[®], Tensopril[®], Zestril[®]; kombinácia s hydrochlorotiazidom – Prinizide[®], Zestoretic[®]).

lobus frontalis – čelový lalok, predná časť mozgu, ktorú vzadu oddeľuje od temenného laloka sulcus centralis a zdola a z boku od spánkového laloka sulcus lateralis. Nachádza sa tu prim. motorická kôra. Je uložená tesne pred sulcus centralis (**Brodmannova area 4**). Je to oblasť kľúčová pre pohyby svalov ovládané vôľou, pričom podľa veľkosti motorických svalov je príslušnej časti tela zodpovedá určitá časť motorickej kôry v mozgu. Motorický homunkulus predstavuje disproporcionálneho trpaslíka zuloženého pozdĺž tejto kôrovej oblasti. Väčšia časť oblasti s väčším počtom neurónov patrí častiam tela, kt. zabezpečujú manipulačné, mimické a rečové funkcie. Svaly, kt. zabezpečujú tieto funkcie, majú najviac motorických jednotiek. Pred prim. motorickou oblasťou sa nachádzajú o čosi rozsiahlejšie oblasti, tzv. premotorická kôra (**Brodmannova area 6**) a suplembntárna kôry (**Brodmannova area 8**). V opremotorickej kôre prebieha plánovanie motorickej aktivity. V suplementárnej motorickej oblasti sa uskutočňujú ešte zložitejšie deje vrátane

rozhodnutia začať hovoriť. Lézie motorických štruktúr potrebných na tvorbu reči majú za následok dyzartrie a rečové apraxie. Dyzartria nemá vplyv na porozumenie reči ani na jej spracovanie a kódovanie. Sú to rečové dyzharmónie, kt. sa prejavujú ako problémy s vyslovovaním. Lézie neurónov v prim. motorickej kôre zapríčiňujú spastickú dyzartriou, kt. sa prejavuje slabou artikuláciou a hrubým hlasom.

Pod motorickou kôrovou oblasťou sa nachádza trojuholníková oblasť (area triangularis, **Brodmannova area 44 a 45**). Len v jednej hemisfére, väčšinou v ľavej, sa v tejto oblasti nachádza **Brocovo centrum** pre tvorbu reči. Pomerne rozsiahla oblasť pred touto oblasťou sa nazýva prefrontálna kôrová oblasť. Spodnou plochou čelového laloka prechádza čuchová dráha (tractus olfactorius), kt. tvorí prvý hlavový nerv (n. olfactorius).

lobus occipitalis – záhlavný lalok, zadná časť mozgovovej hemisféry, vyhradená pre zrakové funkcie. Na mediálnej (vnútornej) ploche sa priečne tiahne fissura calcarina. K nej prilahlé oblasti zhora aj zdola tvoria prim. zakovú kôru (Brodmannova area 17). K nej sa pridružujú z oboch strán asociačné zrakové oblasti (Brodmannova area 18 a 19).

lobus parietalis – temenný lalok, časť telencefala, kt. oddeľuje od čelového laloka sulcus centralis. Z vnútornej strany hemisfér ho vzadu od záhlavného laloka oddeľuje sulcus parietooccipitalis. Z vonkajšej strany ho oddeľuje pomyselná čiara od záhlavného laloka hore a od spánkového laloka dolu. Za sulcus centralis sa nachádza gyrus postcentralis, prim. kôra pre kožnú citlivosť (Brodmannova area 3, 1 a 2). Podobne ako v prípade gyrus praecentralis časti tela, kt. majú veľkú hustotu receptorov a veľa oddelených nervových dráh privádzajúcich informácie z daného miesta, majú aj väčšiu plochu v tejto oblasti. Tzv. senzorický homunklus je neproporcionálny. Jeho veľké časti znamenajú husto inervované, veľmi citlivé oblasti s vysokou rozlišovacou schopnosťou.

Za touto oblasťou sa nachádzajú dva lalôčky: lobulus parietalis superior a lobulus parietalis inferior. V lobulus parietalis inferior sa rozlišuje gyrus supramarginalis (Brodmannova area 40) a gyrus angularis (Brodmannova area 39), kt. ležia tesne za sebou. V nich sa uskutočňuje integrácia rôznych zmyslových modalít (zrak, dotyk, a sluch).

Tesne za corpus callosum, kt. spája oboje hemisféry mozgu sa nachádza pomerne veľký opaskový závit (gyrus cinguli), kt. - patrí k fylogeneticky najstaršej kôrovej oblasti a leží sčasti v čelovom a sčasti v temennom laloku. Je súčasťou limbického systému, kde sídlia emócie.

lobus temporalis – spánkový lalok, nachádza sa pod sulcus lateralis (Sylvii) vopred od pomyselných čiar, kt. oddeľuje od záhlavného laloka. Na vnútornej strane sa sluchový lalok delí na tri dlhé závitky – **gyrus temporalis superior, medialis a inferior**. Zadné 2/3 horného závitku, obvykle v ľavej hemisfére, utvárajú asociačnú oblasť pre vnímanie (dekódovanie) reči, tzv. Wernickeho oblasť. Táto oblasť tvorí v oboch hemisférach časť **Brodmannovej arey 22**, kt. zahuje až na horný povrch temporálneho laloka. Po roztvorení sulcus lateralis a odstránení laterálnych častí spánkového laloka vidieť jeho mediálnu časť s prim. sluchovou oblasťou v transversálnych Heschlových závitoch (**Brodmannova area 41 a 42**).

Tesne za Heschlovými závitmi sa nachádza spánková rovinka (**planum temporale**), pokračovanie arey 22 (Wernickeho oblasť). Na spodnej časti spánkových lalokov je veľký **gyrus parahippocampalis**, kt. vzadu plynulo prechádza do gyrus cinguli. Oboje sú súčasťou limbického systému.

Za týmito štruktúrami mediálnej časti spánkového laloka sa nachádza izolovaná skupina závitov, tzv. ostrov (**insula**).

Kôrové oblasti pravej a ľavej hemisféry spája corpus callosum s vyše 200 miliónmi vlákien, kt. udržiava komunikáciu oboch hemisfér a zabezpečuje súhru ich funkcií.

Loceryl 20 g[®] crm (Galderma) – Amorolfini hydrochloriodum 279 mg v 100 g krému. Antimykotikum, kt. sa používa pri onychomykózach vyvolaných dermatofytmi, kvasikmai a plesňami; →*amorolfín*.

Loceryl liečivý lak na nechty 5 %[®] lum (Galderma) – Amorolfini hydrochloriodum 5,57 g v 100 ml. Antimykotikum, kt. sa používa pri onychomykózach vyvolaných dermatofytmi, kvasikmai a plesňami; →*amorolfín*.

Lodoz 2,5/6,25; 5/6,25 a 10/6,25[®] tbl flm (Merck) – Bisoprololi 2,5; 5 al. 10 mg + Hydrochlorothiazidum 6,25 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Antihypertenzívum; →*bisoprolol*.

Loette[®] tbl flm (Wyeth-Lederle Pharma) – Levonorgestrelum 0,1 + Ethinylestradiolum 0,02 mg v 1 ružovej obalenej tbl; biele tbl. neobsahujú liek (placebo). Perorálny hormónový antikoncepčný prostriedok; →*levonorgestrel*; →*etinylestradiol*; →*antikoncepcia*.

Logest[®] tbl obd (Schering AG) – Gestodenum 0,075 mg + Ethinylestradiolum 0,02 mg v 1 obalenej tbl. Perorálny hormónový antikoncepčný prostriedok; →*gestodén*; →*etinylestradiol*; →*antikoncepcia*.

login – inform. najjednoduchšia forma interaktívneho pripojenia jedného používateľa na národný uzol siete EUnet. Zabezpečuje prístup k elektronickej pošte, News, ako aj bežným službám i. (FTP, TELNET, GOPHER a i.). Používateľ nadväzuje spojenie zo svojho počítača prostredníctvom komunikačného softvéru, pripojí sa na počítač EUnet Slovakia a využíva programy a služby, kt. sú na ňom nainštalované. Prenos súborov je možný prostredníctvom protokolov X,YZ-modem al. Kermit. Predpokladom napojenia je: **1.** počítač; **2.** modem s min. 2400 bps; **3.** komunikačná linka (verejná telefónna sieť al. verejná dátová sieť); **4.** komunikačný softvér (napr. Procomm, Telix, cu, tip ap.) s emuláciou terminálu VT-100 al. ANSI a protokolom na prenos dát.

login – inform. najjednoduchšia forma interaktívneho pripojenia jedného používateľa na národný uzol siete EUnet. Zabezpečuje prístup k elektronickej pošte, News, ako aj bežným službám i. (FTP, TELNET, GOPHER a i.). Používateľ nadväzuje spojenie zo svojho počítača prostredníctvom komunikačného softvéru, pripojí sa na počítač EUnet Slovakia a využíva programy a služby, kt. sú na ňom nainštalované. Prenos súborov je možný prostredníctvom protokolov X,YZ-modem al. Kermit. Predpokladom napojenia je: **1.** počítač; **2.** modem s min. 2400 bps; **3.** komunikačná linka (verejná telefónna sieť al. verejná dátová sieť); **4.** komunikačný softvér (napr. Procomm, Telix, cu, tip ap.) s emuláciou terminálu VT-100 al. ANSI a protokolom na prenos dát.

login-name – inform. meno účastníka.

LOGOS – inform. projekt, kt. cieľom je osloviť vedeckú komunitu a oboznámiť ju so životom a udalosťami na Slovensku v tlači, literatúre, filme, divadle a verejnom živote. V rámci tohto projektu sú prístupné aj elektronické časopisy.

LOINC[®] – skr. angl. *Logical Observation Identifiers Names and Codes* názvy a kódy identifikátorov logických pozorovaní; →*informatika*. LOINC version 2.27 z 9. 7. 2009 obsahuje 55 058 termínov, od januára 2009 sa zvýšil počet o 1714 , Spracovalo aj 685 termínov, odmietlo sa 1454 termínov.

lokálna počítačová sieť – inform. LAN (angl. Local Area Network) najčastejšie sa rozkladá v jedinej miestnosti, v niekoľkých miestnostiach, v jednej budove, prípadne v niekoľkých susedných budovách. Vzdialenosť medzi jednotlivými uzlovými počítačmi sa teda udáva v jednotkách až stovkách metrov. Do lokálnych sietí sa obvykle pripájajú osobné počítače a tzv. pracovné stanice (workstation), teda počítače určené hlavne pre jediného užívateľa, ktoré sú v prevádzke len vtedy, keď ich užívateľ skutočne potrebuje. Typickým príkladom LAN siete býva sieť počítačov jedného pracoviska, napr. katedry.

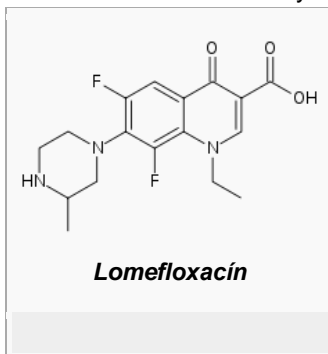
LOINC[®] – skr. angl. *Logical Observation Identifiers Names and Codes* názvy a kódy identifikátorov logických pozorovaní; →*informatika*. LOINC version 2.27 z 9. 7. 2009 obsahuje 55 058 termínov, od januára 2009 sa zvýšil počet o 1714 , Spracovalo aj 685 termínov, odmietlo sa 1454 termínov.

lokálna počítačová sieť – inform. LAN (angl. Local Area Network) najčastejšie sa rozkladá v jedinej miestnosti, v niekoľkých miestnostiach, v jednej budove, prípadne v niekoľkých susedných budovách. Vzdialenosť medzi jednotlivými uzlovými počítačmi sa teda udáva v jednotkách až stovkách metrov. Do lokálnych sietí sa obvykle pripájajú osobné počítače a tzv. pracovné stanice (workstation), teda počítače určené hlavne pre jediného užívateľa, ktoré sú v prevádzke len vtedy, keď ich užívateľ skutočne potrebuje. Typickým príkladom LAN siete býva sieť počítačov jedného pracoviska, napr. katedry.

Lokren 10 mg[®] tbl flm (sanofi-aventis Pharma Slovakia s. r. o.) – Betaxololi hydrochloridum 10 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Selektívne β_1 -lytikum. Antihypertenzívum; → *betaxolol*.

Lomac[®] cps (Cipla) – Omeprazolom 20 mg v 1 cps. Inhibitor protónovej pumpy, antiulcerózum; → *omeprazol*.

lomefloxacín – kyselina (RS)-1-etyl-6,8-difluór-7-(3-metylpiperazin-1-yl)-4-oxo-chinolín-3-karboxylová, $C_{17}H_{19}F_2N_3O_3$, M_r 351,348; fluórochinolónové chemoterapeutické antibiotikum. Na plazmatické proteíny sa viaže 10 %, počas je 8 h.

Indikácie – th. baktériových infekcií vrátane bronchitíd, uroinfekcií (aj v rámci predoperačnej prípravy).

Nežiaduce účinky – poškodenie šliach (tendinitída a ruptúry šliach), artropatie, kardiotoxickosť, fototoxickosť, poškodenie CNS (psychické poruchy).

Prípravky – hydrochlorid -- Maxaquin[®], Okacin[®], Okacyn[®], Uniquin[®].

Lomexin 2 %[®] crm (Pierre Fabre Médicament, o. z.) – Fenticonazoli nitras 2 g v 100 g vaginového krému (2 %). Antimykotikum, gynekologikum, kt. sa používa v th. kandidózy vaginovej sliznice, vulvovaginitídy vyvolanej kvasinkami najmä rodu *Candida*, zmiešaných infekcií s podielom grampozit. baktérií; → *fentikonazol*.

Lomexin 200 a 600[®] cps vag (Pierre Fabre Médicament, o. z.) – Fenticonazoli nitras 200 al. 600 mg v 1 g vaginovej cps. Antimykotikum, gynekologikum, kt. sa používa v th. kandidózy vaginovej sliznice, vulvovaginitídy vyvolanej kvasinkami najmä rodu *Candida*, zmiešaných infekcií s podielom grampozit. baktérií; → *fentikonazol*.

Lomir 2,5 mg[®] tbl (Novartis s. r. o.) – Israpidinum 2,5 mg v 1 tbl. Blokátor vápnikových kanálov, antihypertenzívum, antianginózum, kt. sa používa v th. hypertenzie, antianginózum; → *izradipín*.

Lomir SRO 2,5 a 5 mg[®] cps plg (Novartis s. r. o.) – Israpidinum 2,5 al. 5 mg v 1 cps. s predĺženým uvoľňovaním. Blokátor vápnikových kanálov, antihypertenzívum, antianginózum, kt. sa používa v th. hypertenzie, antianginózum; → *izradipín*.

Lomusol[®] aer nao (sanofi-aventis Slovakia s. r. o.) – Dinatrii cromoglicas 2 mg (2 %) v 1 ml rozt. Otorinolaryngologikum, používa sa v prevencii a th. alergickej rinitídy (sezónnej i celoročnej); → *kromoglikát dvojsodný*.

Loosyn 2,5 mg[®] tbl flm (Synthon BV) – Letrozol 2,5 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Inhibitor enzýmu, používa sa v th. postmenopauzových žien s invazívnym hormónovo receptorovo pozitívnym karcinómom prsníka v ranom štádiu; → *letrozol*.

Loperamid WZF Polfa[®] tbl (Polfa) – Loperamidum hydrochloridum 2 mg v 1 tbl. Antidiaroidikum. Používa sa v th. akút. a chron. hnačiek vyvolaných funkčnou poruchou čriev, zápalovými chorobami čriev, na zníženie vylučovaného objemu u pacientov s umelým vývodom čreva (ileostómiou), po kolektómii a extenzívnej resekcii čreva; → *loperamid*.

Loranol[®] tbl (Hexal AG) – Loratadinum 10 mg v 1 tbl. Antihistaminikum H₁-receptorov s predĺženým účinkom. Používa sa v symptomatickej th. alergických chorôb (alergická rinitída, konjunktivitída, chron. urtikária, atopická dermatitída), a to u dospelých a detí od 12. r. veku; →*loratadín*.

Loratadin 10-SL[®] tbl (Zentiva) – Loratadinum 10 mg v 1 tbl. Antihistaminikum H₁-receptorov s predĺženým účinkom. Používa sa v symptomatickej th. alergických chorôb (alergická rinitída, konjunktivitída, chron. urtikária, atopická dermatitída), a to u dospelých a detí od 12. r. veku; →*loratadín*.

Loratadin-Ratiopharm 1 mg/ml[®] sir (ratiopharm) – Loratadinum 1 mg v 1 ml sirupu. Antihistaminikum H₁-receptorov s predĺženým účinkom. Používa sa v symptomatickej th. alergických chorôb (alergická rinitída, konjunktivitída, chron. urtikária, atopická dermatitída), a to u dospelých a detí od 12. r. veku; →*loratadín*.

Loratadin-Ratiopharm 10 mg[®] tbl (ratiopharm) – Loratadinum 10 mg v 1 tbl. Antihistaminikum H₁-receptorov s predĺženým účinkom. Používa sa v symptomatickej th. alergických chorôb (alergická rinitída, konjunktivitída, chron. urtikária, atopická dermatitída), a to u dospelých a detí od 12. r. veku; →*loratadín*.

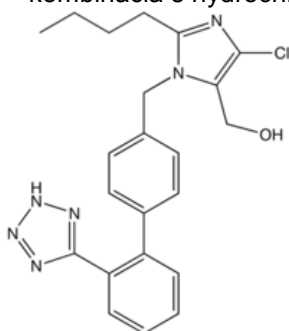
Loratadin-Teva 1 mg/1 ml[®] sir (Teva Pharmaceuticals CR) – Loratadinum 1 mg v 1 ml sirupu. Antihistaminikum H₁-receptorov s predĺženým účinkom. Používa sa v symptomatickej th. alergických chorôb (alergická rinitída, konjunktivitída, chron. urtikária, atopická dermatitída), a to u dospelých a detí od 12. r. veku; →*loratadín*.

Lorista H[®] tbl flm (Krka) – Draselná soľ losartanu 50 mg + hydrochlorotiazid 12,5 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Kombinované antihypertenzívum obsahujúce antagonistu receptoru angiotenzínu II a diuretikum. Fixná kombinácia nie je vhodná na začiatočnú th. ; →*losartan*; →*hydrochlorotiazid*.

Lorista[®] tbl (Krka) – Losartanum kalicum 50 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Antagonista receptoru angiotenzínu II, antihypertenzívum. Používa sa v th. esenciálnej hypertenzie a ochorení obličiek u pacientov s hypertenziou a diabetes mellitus II. typu s proteinúriou ≥ 0,5 g/d spolu s antihypertenzívnou th.

Losagen Combi 50 mg/12,5 mg[®] tbl flm (Actavis Group) – Draselná soľ losartanu 50 mg (= 45,76 mg) + Hydrochlorotiazid 12,5 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Antagonista receptorov angiotenzínu II, antihypertenzívum; losartan. Používa sa v th. esenciálnej hypertenzie a ochorení obličiek u pacientov s hypertenziou a diabetes mellitus II. typu s proteinúriou ≥ 0,5 g/d spolu s antihypertenzívnou th.; →*losartan*.

losartan – (2-butyl-4-chlór-1-([2'-(1H-tetrazol-5-yl)bifenyl-4-yl]metyl)-1H-imidazol-5-yl)metanol, C₂₂H₂₃ClN₆O, M_r 422,91; prvý antagonist receptorov angiotenzínu II; antihypertenzívum zo skupiny →*sartanov*. Používa sa v th. esenciálnej hypertenzie a ochorení obličiek u pacientov s hypertenziou a diabetes mellitus II. typu s proteinúriou ≥ 0,5 g/d spolu s antihypertenzívnou th. (Lakea[®]; kombinácia s hydrochlorotiazidom – Anzaplus[®], Hyzaar[®], Oscaar Plus[®], 2Zaris[®]).

Losartan

Losartan Actavis 12,5; 25; 50 a 100 mg[®] tbl flm (Actavis Group) – Losartanum kalicum 12,5; 25; 50 al. 100 mg (zodpovedá 11,44; 22,9; 45,8 al. 91,6 mg) v 1 tbl. obalenej filmom. Antagonista receptorov angiotenzínu II, antihypertenzívum; losartan. Používa sa v th. esenciálnej hypertenzie a ochorení obličiek u pacientov s hypertenziou a diabetes mellitus II. typu s proteinúriou $\geq 0,5$ g/d spolu s antihypertenzívnou th.; \rightarrow losartan.

Losartan Grunwalder 50 mg[®] tbl flm (Grünwalder Gesundheitsprodukte GmbH) – Losartanum kalicum 12,5; 25; 50 al. 100 mg (zodpovedá 11,44; 22,9; 45,8 al. 91,6 mg) v 1 tbl. obalenej filmom. Antagonista receptorov angiotenzínu II, antihypertenzívum; losartan. Používa sa v th. esenciálnej hypertenzie a ochorení obličiek u pacientov s hypertenziou a diabetes mellitus II. typu s proteinúriou $\geq 0,5$ g/d spolu s antihypertenzívnou th.; \rightarrow losartan.

Losartan Wyvern Medical 12,5; 25; 50 a 100 mg[®] tbl (Teva Slovakia, s.r.o.) – Losartanum kalicum 12,5; 25; 50 al. 100 mg (zodpovedá 11,44; 22,9; 45,8 al. 91,6 mg) v 1 tbl. Antagonista receptorov angiotenzínu II, antihypertenzívum; losartan. Používa sa v th. esenciálnej hypertenzie a ochorení obličiek u pacientov s hypertenziou a diabetes mellitus II. typu s proteinúriou $\geq 0,5$ g/d spolu s antihypertenzívnou th.; \rightarrow losartan.

Losartan Zentiva 12,5; 25; 50 a 100 mg[®] tbl flm (Zentiva, Česko) – Losartanum kalicum 12,5; 25; 50 al. 100 mg (zodpovedá 11,44; 22,9; 45,8 al. 91,6 mg) v 1 tbl. obalenej filmom. Antagonista receptorov angiotenzínu II, antihypertenzívum; losartan. Používa sa v th. esenciálnej hypertenzie a ochorení obličiek u pacientov s hypertenziou a diabetes mellitus II. typu s proteinúriou $\geq 0,5$ g/d spolu s antihypertenzívnou th.; \rightarrow losartan.

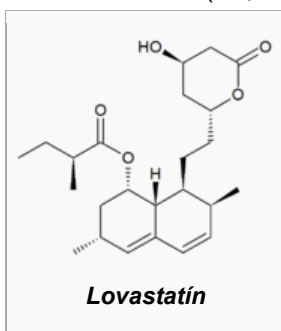
Losec 10, 20 a 40[®] cps end (AstraZeneca AB, o. z.) – Omeprazolum 10, 20 al. 40 mg v 1 cps. Inhibítor protónovej pumpy, antiulcerózum; \rightarrow omerazol.

Losec 40[®] plv ifo (AstraZeneca AB, o. z.) – Omeprazolum natricum 42,6 mg (= 40 mg omeprazolu) v 1 liekovke s práškom na prípravu infúzie. Inhibítor protónovej pumpy, antiulcerózum; \rightarrow omerazol.

Loseprazol 20 mg[®] cps dur (Pro.Med.CS Praha a.s.) – Omeprazolum, 20 mg v 1 tvrdej kapsule. Inhibítor protónovej pumpy, antiulcerózum; \rightarrow omeprazol.

Lotriderm[®] crm (SP Europe) – Clotrimazolum 10 mg (1 %) + Betamethazoni dipropionas 0,643 mg (zodpovedá betametazónu 0,5 mg – 0,0 %) v 1 g kožného krému. Imidazolové antimykotikum na lokálne použitie. Používa sa v th. dermatomykóz s pridruženým zýpalom a svrbením (tinea pedis, tinea cruris, tinea corporis), vyvolaných dermatofytmi *Trichophyton rubrum*, *T. mentagrophytes*, *Epidermophyton Floccosum* a *Microrosporum canis*, ako aj v th. kandidóz vyvolaných saprofytom *Candida albicans*; \rightarrow klotrimazol; \rightarrow betameton.

lovastatín – (1S,3R,7S,8S,8aR)-8-{2-[(2R,4R)-4-hydroxy-6-oxooxan-2-yl]etyl}-3,7-dimetyl-1,2,3,7,8,8a-hexahydronaftalen-1-yl (2S)-2-metylbutanoát, C₂₄H₃₆O₅, M_r 404,54; antihyperlipoproteinemikum zo skupiny statínov, izolovaný z huby *Aspergillus terreus*. Inhibítor HMG-Co-reduktázy. Biol. dostupnosť je asi 5 %, na proteíny plazmy sa viaže asi 95 %, metabolizuje sa v pečeni (CYP3A), polčas je asi 1,1 – 1,7 h (Altacor[®], Altoprev[®], Mevacor[®], Statosan[®]; kombinácia s niacinom Advicor[®]).

Lozap 12,5 a 50 mg[®] tbl flm (Zentiva) – Losartanum kalicum 12,5 al. 50 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Antagonista receptorov angiotenzínu II, antihypertenzívum; losartan. Používa sa v th. esenciálnej

- hypertenzie a ochorení obličiek u pacientov s hypertenziou a diabetes mellitus II. typu s proteinúriou $\geq 0,5$ g/d spolu s antihypertenzívnou th. Je vhodný aj v th. srdcového zlyhania v prípadoch, keď sa už th. inhibítorom ACE nepokladá za vhodnú; \rightarrow *losartan*.
- Lozap H[®]** tbl flm (Zentiva) – Losartanum kalicum 50 mg + Hydrochlorothiazidum 12,5 mg v 1 tbl. oblaenej filmom. Kombinované antihypertenzívum obsahujúce antagonistu receptorov angiotenzínu II a diuretikum; \rightarrow *losartan*; \rightarrow *hydrochlorotiazid*.
- L-Thyroxin 50 a 100 BC[®]** tbl (Berlin-Chemie AG, Menarini) – Levothyroxinum natricum 0,025 al. 0,1 mg v 1 tbl. Používa sa na substitúciu hormónu štítnej žľazy pri hypotyreóze, v profylaxiii strumy po resekcii štítnej žľazy s eutyreoidnou funkciou, benígnej strumy s eutyreoidnou funkciou, súbežnej th. tyreostatikami pri hypertyreóze po dosiahnutí eutyreoidnej funkcie, v supresnej a substitučnej th. malígnych chorôb štítnej žľazy, najmä po tyreidektómii, ako aj pri supresnom teste štítnej žľazy; \rightarrow *levotyroxín*.
- Lucetam 400, 800 a 1200 mg[®]** tbl flm (Egis Pharmaceuticals s.r.o.) – Piracetamum 400, 800 al. 1200 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Nootropikum; \rightarrow *piracetam*.
- Lucetam 5 a 15 ml[®]** sol inj (Egis Pharmaceuticals s.r.o.) – Piracetamum 200 mg v 1 ml inj. rozt. Nootropikum; \rightarrow *piracetam*.
- Lucrin Depot 11,25 mg[®]** plv iul (Abbott Laboratories) – Leuprorelini acetat 3,775 al. 11,25 mg v 1 liekovke. Hormón, syntetický agonista gonadoliberínu, kt. sa používa v th. pokročilého karcinómu prostaty; alternatívny liek pri karcinóme prostaty, kt. nie je vhodný na th. estrogénmi al. orchidektómiou; \rightarrow *leuprorelín*.
- Ludomil 10, 25, 50 a 75[®]** tbl flm (Novartis s. r. o.) – Maprotilini hydrochloridum 10, 25, 50 al. 75 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Psychofarmakum, antidepresívum; \rightarrow *maprotilín*.
- Luivac 28 a 56[®]** tbl (Dalichi Sankyo Europe GmbH) – Lysatum bacteriae mixtae ex 3 mg (min. 1×10^9 zárodkov) v 1 tbl. *Staphylococcus aureus*, *Streptococcus mitis*, *Streptococcus pyogenes*, *Streptococcus pneumoniae*, *Klebsiella pneumoniae*, *Branhamella catarrhalis*, *Haemophilus influenzae*. Imunopreparát, kt. sa podáva pri recidivujúcich infekciách dýchacích ciest, ako je bronchitída, rinitída, sínusitída, otitída, faryngitída, laryngitída a ich zmiešané formy.
- Lumigan 0,3 mg/ml[®]** int opo (Allergan Pharmaceuticals) – Bimatoprostum 0,3 mg v 1 ml rozt. Oftalmologikum, antiglaukomatózum. Podáva sa na zníženie zvýšeného vnútroočného tlaku pri chron. glaukóme s otvoreným uhlom a vnútroočnej hypertenzii, ako monoterapia u pacientov s nedostatočnou odpoveďou na th. liekom prvej voľby s intoleranciou al. kontraindikáciou th. liekom prvej voľby, ako doplnková th. k β -blokátorom; \rightarrow *bimatoprost*.
- Luminal[®]** inj (Desitin Arzneimittel) – Phenobarbitalum natricum 219 mg (= 200 mg fenobarbitalu) v 1 ml inj. rozt. Hypnotikum, sedatívum; \rightarrow *fenobarbital*.
- Lusopress 20 mg[®]** tbl (Lusofarmaco-Menarini) – Nitrendipinum 20 mg v 1 tbl. Selektívny blokátor vápnikového kanála, najmä s vaskulárnym účinkom, derivát dihydropyridínu; vazodilatancium; \rightarrow *nitrendipín*.
- Lutenyl 5 mg[®]** tbl (Laboratoire Theramex) – Nomegestroli acetat 5 mg v 1 tbl. Gestagén, kt. sa podáva pri nedostatku progesterónu, pri funkčnom menštruačnom krvácaní a silnej menoragii vyvolanej leiomyomatózou, pri endometrióze a dysmenorei; \rightarrow *nomegestrol*.
- LUTS** – skr. angl. *lower urinary tract symptoms* príznaky dolných močových ciest. Súbor príznakov vyvolaných postihnutím dolných močových ciest (uretra, u mužov prostata, u žien príp. vonkajšie genitálie). Možno ich rozdeliť na príznaky následkom: 1. poruchy **vyprázdňovania** (obštrukčné) – ischúria (slabý prúd moču, oneskorené (retardované) močenie, prerušované (intermitentné)

močenie, namáhavé močenie (močenie s väčším úsilím), pocit neúplného vyprázdnenia mechúra, odkvapkávanie moču po vymočení (tzv. terminálny dribling), paradoxná inkontinencia (ischuria paradoxa), retencia moču; **2. uskladňovania** (iritačné) – polakizúria, urgentné močenie, urgentná inkontinencia a nyktúria.

Najčastejšou príčinou LUTS u mužov sú choroby prostaty, najmä **benígna hyperplázia prostaty** (angl. benign prostatic hyperplasia, BPH) a **hyperaktívny močový mechúr** (angl. overactive bladder, OAB). V prípade postihnutia prostaty treba rozlišovať benígne zväčšenie prostaty (benign prostatic enlargement, BPE), benígnu prostatickú obštrukciu (benign prostatic obstruction, BPO), benígnu obštrukciu výtoku z mechúra, t. j. subvezikálnu obštrukciu (obštrukciu hrdla mechúra, bladder outlet obstruction, BOO). OAB sa definuje ako súbor príznakov, medzi kt. dominuje urgencia s urgentnou inkontinenciou moču (urgent urine incontinence, UUI) al. bez nej a nyktúria. Hyperaktivita detruzora (detrusor hyperactivity, DO) znamená urodynamicky potvrdenú hyperaktivitu svalstva močového mechúra.

Na patogenéze postihnutia dolných močových ciest a prostaty (LUTS/BPH, resp. BPE,BPO/OAB) sa zúčastňuje postihnutie prostaty, detruzora, lumbosakrálnej miechy a CNS. Kontrakcia hladkej svaloviny prostaty je následkom stimulácie α_1 -adrenoreceptorov, jej hypertrofia následkom aktivity 5α -reduktázy, instabilita detruzora následkom prevahy α_{1D} -receptorov nad α_{1A} -receptormi v svalovine mechúra, uskladňovaciu funkciu porušuje stimulácia muskarínových receptorov M v svalovine a sliznici mechúra. Obštrukcia hrdla mechúra má za následok hypoxiu a denerváciu svaloviny detruzora so zmenou receptorov, najmä cholínergických, čo má za následok hypersenzitivitu a vznik obštrukciu hrdla mechúra. LUTS postihuje až 30 % starších mužov s benígnou hyperpláziou prostaty.

Dg. postihnutia dolných močových ciest a prostaty – opiera sa anamnézu (mikčny denník, dotazník). Cieľom dg. je objektivizovať anamnestické údaje a vylúčiť sek. hyperaktívny mechúr, kt. sprevádza rôzne choroby dolných močových ciest (nádor mechúra, cystitída, zápal dolných močových ciest atď. Na to slúžia endoskopické a zobrazovacie metódy. V nejasných prípadoch sa vykonáva vyšetrovanie urodynamiky.

V medikamentóznej th. LUTS sa používajú α -blokátory (alfuzosín, doxazosín, famsulodín, terazosín) a inhibítory 5α -reduktázy (dutasterid, finasterid). Osvedčuje sa najmä dlhodobá kombinácia inihibítora 5α -reduktázy a α -blokátora. Z chir. metód sa uplatňuje minimálne invazívna th. – transuretrová mikrovlnná th (angl. transurethral microwave therapy, TUMT). transuretrová ihlová ablácia (angl. transurethral nedele ablation, TUNA) a prostatické stenty. K chir. metódam patrí transuretrová incízia prostaty (transurethral incision of prostata, TUIP), transuretrová resekcia prostaty (transurethral resection of prostata, TURP), transuretrová laserová enukleácia s využitím holmia (transurethral laser enucleation, TULE), transuretrová vaporizácia laserom (transurethral laser vaporization, TULV), intersticiálna laserová koagulácia (interstitial laser coagulation, ILC) a transuretrová laserová koagulácia (transurethral laser coagulation, TULC).

Luveris 75 IU[®] tbl (Serono Europe) – Lutropinum alfa 75 IU (rekombinantný humánný luteinizačný hormón – LH) v 1 inj. liekovke. Gonadotropín, kt. sa podáva nna stimuláciu vývoja folikulov u žien s deficietom LH a FSH spolu s prípravkom obsahujúcim FSH; →*lutropín*.

Luxfen 2 mg/ml[®] int opo (Jelfa SA) – Brimonidini tartras 2 mg (= 1,3 mg brimodínu) v 1 ml očnej rozt. instilácii. Oftalmologikum, kt. sa používa na zníženie vnútroočného tlaku pri glaukóme; →*brimodín*.

lymfocytóm kože – [*lymphocytoma cutis*] kožná choroba charakterizovaná drobnými al. väčšími fialovými uzlíkmi a nahromadením lymfocytov. Častejšia býva v tvári, na ušniciach, v oblasti prsníkových bradaviek al. pohlavných orgánov. Je menej častým kožným prejavom lymsej boreliózy.

lymfocyty – spolu s NK bunkami patria k zákl. bunkám špecifickej imunity. Delia sa na lymfocyty B a T. **T-lymfocyty** na základe rozdielneho antigénového receptora sa delia na 2 populácie – s receptorom $TCR\alpha\beta$ a $TCR\gamma\delta$. Lymfocyty $TCR\alpha\beta$ sú heterogénnou skupinou buniek, kt. sa na základe ich rozdielnej funkcie delia na 3 subpopulácie – pomocné, $CD4^+$, T-lymfocyty (T_H), cytotoxické ($CD8^+$, CTL) a regulačné ($CD25^+$, TR).

T-pomocné lymfocyty sa ďalej delia na subpopulácie T_H1 , T_H2 a T_H3 , kt. sa líšia svojimi membránovými znakmi, ale najmä syntézou rozdielnych cytokínov, pomocou kt. potom polarizujú imunitnú odpoveď – lymfocyty T_H1 syntetizujú najmä IL-2, IFN- γ , lymfotoxín a smerujú imunitnú odpoveď do bunkového typu (antivírusová, protinádorová imunita, boj proti intracelulárne parazitujúcim mikroorganizmom, pomoc B-lymfocytom pri produkcii protilátok aktivujúcich komplement (IgG), lymfocyty T_H2 syntetizujú najmä IL-4, IL-5, IL-6, IL-13 a zodpovedajú najmä za IgE-mediovanú imunitnú odpoveď v boji proti parazitickým chorobám a pri rozvoji alergie. Aktivita lymfocytov T_H1 a T_H2 sa navzájom kontroluje, aby bola vyvážená – INF- γ inhibuje T_H2 - a IL-4 inhibuje aktivitu T_H1 -lymfocytov.

$TCR\alpha\beta$ -lymfocyty nedokážu rozpoznať antigény v natívnej podobe, tie sa musia najprv opracovať v bunkách prezentujúcich antigén (APC; napr. dendritové bunky, makrofágy). Opracovanie spočíva v štiepení molekuly proteínu na menšie fragmenty, peptidy, kt. sa potom viažu do žliabka molekúl HLA. Takýto komplex (molekula HLA + peptid) sa potom zabuduje do membránového APC a exponuje do jej vonkajšieho prostredia, v kt. prezentované peptidy T-lymfocyty už dokážu rozpoznať a reagovať na ne. Molekuly HLA sú takto vlastne receptormi pre proteínové antigény, resp. peptidy z nich pochádzajúce. Podľa rozdielnej funkcie sa delia na prvú triedu (HLA-A, -B a -C); prezentujú peptidy CTL) a druhej triedy (HLA-DR, -DO, -DP); prezentujú peptidy T_H -bunkám). K prezentačným molekulám patria aj CDI, ktoré sa podobajú proteínom HLA a špecializujú sa na prezentáciu lipidových antigénov, kt. prezentujú najmä lymfocytom s $TCR\gamma\delta$.

lymfepitelióm – [*lymphoepithelioma*] nádor charakterizovaný anaplastickým dláždicovým epitelom s lymfatickým tkanivom. Je malígny, vyznačuje sa rýchlym rastom. Je rádiosenzitívny. Vyskytuje sa napr. v oblasti nosohltana.

lymfogranulóm – [*lymphogranuloma*] všeobecný názov pre choroby postihujúce predovšetkým miazgové uzliny spojené s tvorbou granulómov (uzlíkov), kt. možno dokázať histologickým vyšetrením

Malígny lymfogranulóm → *Hodgkinova choroba*.

lymfómy – [*lymphoma*] ne-Hodgkinov lymfóm, malígna choroba neznámeho pôvodu, charakterizovaná zväčšením miazgových uzlín, sleziny a celkového lymfatického tkaniva, ako aj prítomnosťou veľkých, obyčajne viacjadrových buniek (Reedove-Sternbergove bunky).

Ide o skupinu nádorových lymfoproliferatívnych chorôb. V etiológii sa uplatňuje imunodeficiencia, zriedka vírusy (EBV pri Burkittovom lymfóme). Opísali sa početné chromozómové aberácie sa abnormálnou expresiou niektorých onkogénov (napr. translokácia 14. a 18. chromozómu s nadprodukciou onkogénu bcl-2). Okrem miazgových uzlín býva postihnuté lymfatické tkanivo mimo uzliny. Môže vychádza z T buniek al. častejšie z B buniek a malígnou bunkovu môže byť lymfocty v rôznom štádiu vývoja, čomu zodpovedá aj rôzne biologické správanie. Lymfómu. Najmenej časté sú lymfómy s nádorovou bunkou makrofágového typu (histiocytového). Lymfóm sa môže postihovať každú vekovú skupinu, patrí k častým nádorom detí. Na rozlíšenie typu lymfómu jestvujú rôzne klasifikácie (napr. kielska, tzv. WF al. REAL), pričom významné je delenie najmä na skupinu s bízku, strednou a vysokou malignitou, ktoré má význam pre stratégiu th. Nižšou malignitou sa vyznačujú lymfómy tvorené menšími bunkami a lymfómy so zachovanou folikulárnou štruktúrou. Rozoznáva sa asi 40 typov lymfómov (napr. lymfoblastický, lymfoplazmocytový, imunoblastický, centrocytický). Na zaradenie do skupiny sa používajú okrem histopatológie aj

imunocytologické metódy (stanovenie povrchových CD markerov) al. molekulovo biologické metódy. Klinicky sa prejavujú zdurením uzlín (krčných, slabinových, vnútrobrušných a i.), celkovými príznakmi (subfebrilita, potenie, chudnutie), príznakmi z tlaku zväčšených uzlín (ikterus z tlaku na žlčové cesty). Na stanovenie klinického štádia sa používajú podobné metódy ako pri Hodgkinovom lymfóme, ne-Hodgkinove lymfómy majú väčšiu tendenciu k včasnej generalizácii, kým celkové príznaky nemusia byť prítomné. Časť detských lymfómov prechádza do obrazu podobného leukémii. Th. spočíva v rádioterapii a chemoterapii (pri diseminovaných formách). Prognóza závisí od typu a stupňa postihnutia, malígnejšie formy majú bez th. rýchlu progresiu, agresívna th. však môže viesť k vyliečeniu.

Do skupiny lymfómov patrí: **1.** malígna histiocytóza; **2.** Hodgkinova choroba; **3.** imunoproliferatívny choroba tenkého čreva; **4.** ne-Hodgkinov lymfóm; **5.** plazmocytóm; **6.** retikuloendotelioza.

Pracovná klasifikácia ne-Hodgkinových lymfómov na klinické účely (Dorland, 28. vyd., 1994)	
<u>Nízkeho stupňa malignity</u>	<u>Malobunkový lymfocytový</u>
	<u>Folikulárny, prevažne z malých lobulizovaných buniek</u>
	<u>Folikulárny, zmiešaný z malých lobulizovaných a veľkých buniek</u>
<u>Stredného stupňa malignity</u>	<u>Folikulárny, prevažne veľkobunkový</u>
	<u>Difúzny z malých lobulizovaných buniek</u>
	<u>Difúzny zo zmiešaných malých lobulizovaných a veľkých buniek</u>
	<u>Difúzny veľkobunkový (z lobulizovaných a nelobulizovaných buniek)</u>
<u>Vysokého stupňa malignity</u>	<u>Veľkobunkový imunoblastický</u>
	<u>Lymfoblastický (zvinutý a nezvinutý)</u>
	<u>Z malých lobulizovaných buniek (Burkittov a ne-Burkittov)</u>

Lymfóm súvisiaci s AIDS – B-bunkový lymfoidný nádor, kt. sa vyskytuje v súvislosti s AIDS. Pacienti vykazujú často pokročilé štádium choroby a vysoko malígne podtypy vrátane Burkittovho lymfómu, lymfoblastického veľkobunkového lymfómu, lymfómu za malých nebulizovaných buniek a difúzneho veľkobunkového lymfómu. Nádory sú často diseminované na neobvyklých neuzlinových miestach a často sú úprítomné abnormality chromozómov. Je pravdepodobné, že polyklonová lymfoproliferácia B-buniek pri AIDS je komplexom následkom infekcie EBV, antigénnej stimulácie HIV a aktivácie HIV závislej od T-buniek.

Lymfóm, B-bunkový – typ ne-Hodgkinovho lymfómu, skupina heterogénnych lymfoidných nádorov exprimujúcich vo všeobecnosti jede al. viaceré antigény al. predstavujúci malígne transformácie B-lymfocytov. Patrí sem: **1.** Burkittov lymfóm; **2.** lymfóm súvisiaci s AIDS; **3.** lymfóm lymfoidného tkaniva súvisiaceho so sliznicou; **4.** malobunkový lymfóm.

Burkittov lymfóm – forma nediferencovaného malígneho lymfómu, vyskytujúca sa obyčajne v strednej Afrike, ale aj inde. Prejavuje sa obyčajne ako veľká osteolytická lézia v sánke al. ako brušný tumor. Na nezrelých bunkách nádoru sú exprimované B-bunkové antigény prakticky vo všetkých prípadoch Burkittovho lymfómu. Z Burkittovho lymfómu v strednej Afrike sa izoloval ľudský Epsteinov-Barrovej vírus 4 (EBV-4), kt. sa v týchto prípadoch pokladá za etiologický agens, väčšina neafrických prípadov je však EBV-negat.

Lymfóm, difúzny – malígný lymfóm, pri kt. nádorové bunky difúzne infiltrujú celú lymfatickú uzlinu bez určitej organizácie. Pacienti s difúznym lymfómom majú vo všeobecnosti horšiu prognózu ako pacienti s folikulovým al. nodulárnym typom lymfómu. Patrí sem: **1.** veľkobunkový lymfóm; **2.** veľkobunkový imunoblastický lymfóm; **3.** lymfoblastický lymfóm; **4.** zmiešanobunkový lymfóm; **5.** difúzny lymfóm z malých lobulizovaných buniek; **6.** malobunkový lymfocytový lymfóm; **7.** lymfóm z malých nelobulizovaných buniek.

Lymfóm, difúzny, z malých lobulizovaných buniek – lymfóm so stredným stupňom malignity, pri kt. nádorové bunky (B-lymfocyty) vykazujú varibilnú veľkosť, tvar, konfiguráciu a stupeň diferenciácie. Bunky majú nepravidelný tvar a distnktné jadrá.

Lymfóm difúzny, zmiešanobunkový – heterogénna skupina lymfómov so stredným stupňom malignity pozostávajúcich zo zmiešaných buniek. Ide prevažne o B-bunkové typy.

Lymfóm, folikulový – ne-Hodgkinov malígný lymfóm, pri kt. tvoria lymfomatózne bunky v lymfatických uzlinách zhľuky identifikovateľných uzlov. Uzlíky sa podobajú do istej miery zárodočným centráom folikulov lymfatických uzlín a predstavujú pravdepodobne nádorovú proliferáciu B-lymfocytov folikulových centier B-lymfocytov vychádzajúcich z lymfatických uzlín. Táto skupina lymfómov sa vyskytuje obyčajne u starších ľudí, je väčšinou multinodulárna, možno extranodálna. Pacienti, kt. majú lymfómy folikulárneho al. nodulárneho vzhľadu, vykazujú indolentnejší priebeh ako pacienti s difúznymi typmi lymfómu. Patrí sem: **1.** veľkobunkový folikulový lymfóm; **2.** zmiešanobunkový folikulový lymfóm; **3.** folikulový lymfóm z malých lobulizovaných buniek.

Lymfóm, folikulový z malých lobulizovaných buniek – ne-Hodgkinov lymfóm s nízkym stupňom malignity prevažne folikulového vzhľadu. Folikuly majú relat. uniformnú veľkosť a tvar a ich bunky sú obyčajne väčšie ako normálne lymfocyty. Jadrá sú nepravidelné s výraznými priehlbkami a cytoplazma je takmer neidentifikovateľná. Bunky vykazujúce tieto vlastnosti sa označujú ako centrotyty (MeSH, 2006).

Lymfóm, folikulový, veľkobunkový – malígný ne-Hodgkinov lymfóm, pri kt. väčšinu nádorových buniek vnútri folikulov tvoria veľké lobulizované al. nelobulizované bunky. Schopnosť buniek folikulových centier tvoriť folikuly varíruje so stavom transformácie B-buniek (MeSH, 2006).

Lymfóm, folikulový, zmiešanobunkový – malígný ne-Hodgkinov lymfóm s nízkym stupňom malignity folikulového vzhľadu, pri kt. sa vyskytujú obidva typy buniek (malé i veľké). Veľké bunky, lobulizované al. nelobulizované, sú často v priemere 2 – 3-krát väčšie ako normálne lymfocyty (MeSH, 2006).

Lymfóm histiocytový → lymfóm, veľkobunkový, difúzny.

Lymfóm lymfoblastický – lymfóm veľkobunkový, lymfoblastický, ne-Hodgkinov, difúzny lymfóm; lymfóm s vysokým stupňom malignity zložený z difúzne uniformne proliferujúcimi bunkami s okrúhlymi al. zvinutými jadrami a chudobnou cytoplazmou. Cytologicky sa bunky podobajú lymfoblastom vyskytujúcim sa pri akút. lymfocytovej leukémii a v niekt. prípadoch sa môže z tejto choroby vyvinúť leukemická fáza morfológicky neodlíšiteľná od akút. T-lymfocytovej leukémie. Lymfoblastický lymfóm tvorí asi 1/3 prípadov ne-Hodgkinových lymfómov detí a asi 5 % prípadov dospelých. Častejšie postihuje mužov ako ženy (MeSH).

Lymfóm lymfoidného tkaniva súvisiaceho so sliznicou – lymfóm MALT (mucosa-associated lymphoid tissue), mimouzlinový lymfóm lymfoidného tkaniva súvisiaceho so sliznicou, kt. je často v kontakte s exogénnymi antigénmi. Mnohé lokalizácie týchto lymfómov, ako je žalúdok, slinové žľazy, štítna žľaza, normálne neobsahujú lymfoidné tkanivo. Vyžadujú tkanivo súvisiace so sliznicou ako následok imunologicky sprostredkovanej poruchy.

Lymfóm malobunkový – ne-Hodgkinov difúzny lymfóm s nízkym stupňom malignity, kt. sa môže histologicky javiť ako identický s chron. lymfocytovou leukémiou. Má difúzny vzhľad a predstavuje nádorovú proliferáciu dobre diferencovaných B-lymfocytov. U pacientov s imunoglobulínovými gamapatiami vykazujú lymfocyty plazmocytoidné charakteristiky (MeSH, 2006).

Lymfóm malobunkový z lobulizovaných buniek – ne-Hodgkinov difúzny lymfóm s vysokým stupňom malignity, kt. zahŕňa Burkittov nádor (Burkittov lymfóm) a iné lymfómy predtým označované ako nediferencovaný ne-Burkittov typ. Jadrá pri Burkittovom nádore sú okrúhle až ovoidné a sú rovnakej veľkosti. Ne-Burkittov typ vykazuje väčšiu variabilitu jadier a menšie prejavy zrelosti s korešpondujúcim nižším stupňom diferenciácie (MeSH, 2006).

Lymfóm MALT → lymfóm lymfoidného tkaniva súvisiaceho so sliznicou.

Lymfóm nediferencovaný – pleomorfný lymfóm, forma lymfómu, pri kt. prevažujú pomerne veľké kmeňové bunky s veľkými jadrami, bledou, chudobnou cytoplazmou s neostými okrajmi. Bunky sú nediferencované, t. j. nevykazujú morfológické znaky svedčiace o vyzrievaní smerom k lymfocytom al. histiocytom (MeSH). Zahŕňa veľkobunkový difúzny lymfóm, malobunkový lymfóm z nelobulizovaných buniek a Burkittov lymfóm.

Lymfóm, ne-Hodgkinov – akákoľvek skupina malígnych nádorov lymfoidného tkaniva, kt. sa líši od Hodgkinovej choroby tým, že je heterogénnejšia so zreteľom na malígnu bunkovú líniu, klinický priebeh, prognózu a th. Jedinou charakteristikou týchto nádorov je neprítomnosť obrovských Reedových-Sternbergových buniek, kt. sú charakteristické pre Hodgkinovu chorobu. Patrí sem: **1.** B-bunkový lymfóm; **2.** difúzny lymfóm; **3.** folikulový lymfóm; **4.** vysokostupňový lymfóm; **5.** lymfóm stredného stupňa; **6.** veľkobunkový lymfóm; **7.** nízkostupňový lymfóm; **8.** zmiešanobunkový lymfóm; **9.** malobunkový lymfóm; **10.** T-bunkový lymfóm; **11.** nediferencovaný lymfóm.

[Lymphoma, B-Cell \[C04.557.386.480.150\] +](#)

[Lymphoma, Diffuse \[C04.557.386.480.300\] +](#)

[Lymphoma, Follicular \[C04.557.386.480.350\] +](#)

[Lymphoma, High-Grade \[C04.557.386.480.425\] +](#)

[Lymphoma, Intermediate-Grade \[C04.557.386.480.450\] +](#)

[Lymphoma, Large-Cell \[C04.557.386.480.475\] +](#)

[Lymphoma, Low-Grade \[C04.557.386.480.500\] +](#)

[Lymphoma, Mixed-Cell \[C04.557.386.480.550\] +](#)

[Lymphoma, Small-Cell \[C04.557.386.480.700\] +](#)

[Lymphoma, T-Cell \[C04.557.386.480.750\] +](#)

[Lymphoma, Undifferentiated \[C04.557.386.480.875\] +](#)

Lymfóm z plášťových buniek – ne-Hodgkinov difúzny lymfóm, zriedkavá forma ne-Hodgkinovho lymfómu s difúznym vzhľadom, pozostávajúci z malých a stredných lymfocytov a malých lobulizovaných buniek. Tvorí asi 5 % ne-Hodgkinových lymfómov u dospelých. Väčšina lymfómov z plášťových buniek sa spája s translokáciou t(11;14) s nadmernou expresiou génu pre cyklín D1 (gény bcl-1).

Lymfóm pleomorfný → lymfóm nediferencovaný.

Lymfóm z kožných buniek – skupina ne-Hodgkinovho lymfómu primárne postihujúcich kožu. Vychádzajú z T lymfocytov, patria k lymfómom s nízkou malignitou. Patrí sem veľkobunkový lymfóm Ki-1, →*mycosis fungoides* a →*Sézaryho syndróm*.

Lymfóm, lymfoblastický – lymfóm s vysokým stupňom malignity zložený z difúzných, relat. uniformných proliferovaných buniek s okrúhlymi al. zvinutými jadrami a chudobnou cytoplazmou. Bunky sú cytologicky podobné lymfoblastom vyskytujúcim sa pri akút. lymfatickej leukémii a v niekt. prípadoch sa z tejto choroby vyvíja leukemická fáza morfológicky neodlíšiteľná od akút. T-lymfocytovej leukémie. Lymfoblastický lymfóm tvorí asi 1/3 ne-Hodgkinových lymfómov detí a asi 5 % dospelých. Prednostne postihuje mužov (MeSH, 2006).

Lymfóm, lymfoepiteloidný – Lennertov lymfóm, malígny ne-Hodgkinov lymom z T lymfocytov s prímiesou epiteloidných buniek. Horšie reaguje na th. a má zlú prognózu.

Lymfóm, malígny – zhubná choroba vychádzajúca z lymfatického tkaniva (predovšetkým z lymfocytov). Delí sa na skupinu malígneho lymfogranulómu (→*Hodgkinova choroba*) a ne-Hodgkinovho lymfómu.

Lymfóm, malobunkový – ne-Hodgkinov B-lymfóm, reprezentujúci prevažne nádor interfolikulových B-lymfocytov, kt. môžu byť funkčné. Ide o lymfómy, kt. secernujú molekuly imunoglobulínov. Patrí sem: **1.** difúzny lymfóm z malých lobulizovaných buniek; **2.** folikulový lymfóm z malých lobulizovaných buniek; **3.** lymfóm z malých lymfocytov; **4.** lymfóm z malých nelobulizovaných buniek.

Lymfóm z malých lobulizovaných buniek, difúzny – ne-Hodgkinov difúzny lymfóm s intermediárnym stupňom malignity, pri kt. nádorové bunky (B-lymfocyty) vykazujú kolísavú veľkosť, tvar a stupeň diferenciácie. Bunky majú nepravidelný tvar a distinktné jadrá (MeSH, 2006).

Lymfóm nediferencovaný – ne-Hodgkinov lymfóm, pri kt. prevažujú relat. veľké kmeňové bunky s veľkými jadrami, bledou, chudobnou cytoplazmou a neostrými okrajmi. Bunky sú nediferencované, t. j. nevykazujú morfológické znaky zrenia smerujúceho k lymfocytom al. histiocytom (MeSH, 2006).

Lymfóm, ne-Hodgkinov – akákoľvek skupina malígnych nádorov lymfoidného tkaniva, kt. sa líši od Hodgkinovej choroby tým, že je heterogénnejšia so zreteľom na malígnu bunkovú líniu, klinický priebeh, prognózu a th. Jedinou spoločnou charakteristikou týchto nádorov je neprítomnosť obrovských Reedových-Sternbergových buniek, kt. sú charakteristické pre Hodgkinovu chorobu. Patrí sem: **1.** B-bunkový lymfóm; **2.** difúzny lymfóm; **3.** folikulový lymfóm; **4.** vysokostupňový lymfóm; **5.** strednostupňový lymfóm; **6.** veľkobunkový lymfóm; **7.** nízkostupňový lymfóm; **8.** zmiešanobunkový lymfóm; **9.** malobunkový lymfóm; **10.** T-bunkový lymfóm; **11.** nediferencovaný lymfóm.

Lymfóm, nízkostupňový – Jeden z troch hlavných prognostických zoskupení ne-Hodgkinovho lymfómu navrhnutých Národným ústavom pre rakovinu (National Cancer Institute, 1981). Lymfómy s týmto typom majú pomerne priaznivý potenciál prežitia. Patrí sem: **1.** zmiešanobunkový folikulový lymfóm; **2.** lymfóm lymfoidného tkaniva súviaciaceho so sliznicou; **3.** folikulový lymfóm z malých lobulizovaných buniek; **4.** lymfóm z malých lymfocytov.

Lymfóm, T-bunkový – skupina heterogénnych lymfoidných nádorov, kt. predstavujú malígne transformácie T-lymfocytov. Patria sem: **1.** lymfoblastický lymfóm; **2.** kožný T-bunkový lymfóm; **3.** periférny T-bunkový lymfóm (MeSH, 2006).

Lymfóm T-bunkový periférny – skupina malígnych ne-Hodgkinových lymfómov vychádzajúcich z periférnych lymfocytov v lymfatických uzlinách a iných nelymfoidných tkanivách. Zahŕňa široké spektrum morfológie lymfocytov, kt. však vo všetkých prípadoch exprimujú T-bunkové markery premiešané s epiteloidnými histiocytmi, plazmatickými bunkami a eozinofilmi. Hoci sa podobajú

veľkobunkovým imunoblastickým lymfómom, vyžadujú si vzhľadom na svoje charakteristiky odlišnú th. (MeSH, 2006).

Lymfóm, veľkobunkový, difúzny – ne-Hodgkinov difúzny lymfóm, histiocytový veľkobunkový lymfóm, malígny lymfóm pozostávajúci z veľkých buniek, kt. môžu byť lobulizované i nelobulizované. Vzhľad je obyčajne difúzny. Väčšina týchto lymfómov predstavuje malígny náprotivok B-lymfocytov v strednom štádiu procesu diferenciacie (MeSH, 2006).

Lymfóm veľkobunkový Ki-1 – malígny ne-Hodgkinov lymfóm s pleomorfným vzhľadom a reaktivitou na monoklonové protilátky Ki-1. Vyskytujú sa obyčajne na koži a v lymfatických uzlinách a exprimujú na svojom povrchu antigén Ki-1 (CD30). Často sa zamieňa s metastatickým karcinómom a malígnou histiocytózou (MeSH, 2006).

Lymfóm, veľkobunkový, imunoblastický – ne-Hodgkinov difúzny lymfóm, malígny lymfóm charakterizovaný prítomnosťou imunoblastov s uniformnými okrúhlymi al. oválnymi jadrami, jedným al. viacerými jadierkami a hojnou cytoplazmou. Táto skupina lymfómov sa na základe cytoplazmatických charakteristík dá rozdeliť na plazmocytoïdné a jasnobunkové typy. Treťou kategóriou je pleomorfný typ, analogický s niekt. periférnymi T-bunkovými lymfómami, opísanými v USA a Japonsku (MeSH, 2006).

Lymfóm vysokostupňový – ne-Hodgkinov lymfóm, jeden z 3 hlavných prognostických zoskupení ne-Hodgkinových lymfómov navrhutých Národným ústavom pre rakovinu (National Cancer Institute, 1981). Majú pomerne nepriaznivý potenciál prežitia (MeSH, 2006). Patrí sem: **1.** veľkobunkový imunoblastický lymfóm; **2.** lymfoblastický lymfóm; **3.** Burkittov lymfóm (MeSH, 2006).

Lymfóm, vysokostupňový, imunoblastický – malígny ne-Hodgkinov lymfóm charakterizovaný prítomnosťou imunoblastov s uniformnými okrúhlymi al. oválnymi jadrami, s jedným al. viacerými prominujúcimi jadierkami a hojnou cytoplazmou. Táto skupina sa dá podľa cytoplazmatických charakteristík rozdeliť na plazmocytoïdné a jasnobunkové typy. Treťou kategóriou je pleomorfný typ, kt. môže byť analogický s niekt. periférnymi T-bunkovými lymfómami, opísanými v USA a Japonsku (MeSH, 2006).

Lymfóm, zmiešanobunkový difúzny – heterogénna skupina ne-Hodgkinových difúzných lymfómov s intermediárnym stupňom malignity, pozostávajúcich zo zmiešaných buniek. Prevažujú B-bunkové typy. Patrí sem difúzny a folikulový zmiešanobunkový lymfóm. (MeSH, 2006).

lymfoproliferatívny syndróm – Duncanova choroba, angl. skr. XLP, vrodená imunodeficiencia viazaná na chromozóm X (Xq24 – 27) s neznámou molekulovou poruchou a selektívnou neschopnosťou imunologické eliminácie vírusu EBV. Choroba sa manifestuje u dosiaľ zdravých chlapcov po primoinfekcii EBV fulminantným až fatálnym priebehom infekčnej mononukleózy. U mnohých pacientov sa rozvíja globálny celulórný imunodeficit (postihujúci B, T i NK bunky), lymfóm, ťažká hypogamaglobulinémia, poruchy krvotvorby. Výrazná je porucha tvorby protilátok proti nukleárnemu antigénu (EBNA). Nastáva aktivácia aloreaktívnych cytotoxických T lymfocytov, kt. napadajú bunky pečene (nekróza). Porušená je aj funkcia pamäťových T lymfocytov na EBV. Prognóza je zlá.

lymforetikulárny – charakterizovaný prítomnosťou lymfocytov a tkaniva charakteru retikuloendotelového systému.

lymfosarkóm – ne-Hodgkinov malígny lymfoblastový lymfóm, vysokostupňový lymfóm, kt. sa často šíri mimo lymfatické tkanivo (postihnutie CNS, semenníkov). Klin. priebeh je agresívny, ale choroba je potenciálne liečiteľná. Pomerne často sa vyskytuje v detstve, častejší je z B buniek. Osobitnou formou je Burkittov sarkóm.

lymfoscintigrafia – izotopové vyšetrenie lymfatického systému. Napr. v úprípade malígneho melanómu sa rádioaktívne označená koloidná látka podáva do kože v blízkosti nádoru, sleduje sa spôsob jeho šírenia. Vyšetrenie slúži na odhad, do kt. lymfatických uzlín sa nádorové bunky rozšírili.

lymfotoxín – cytokín, starší názov TNF β .

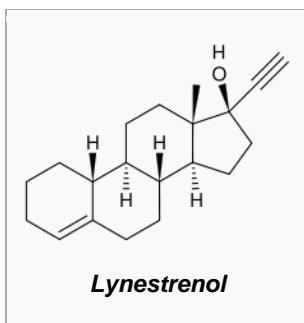
lymphadenitis mesenterialis – lymfadenitída okružia, akút. zápal brušných miazgových uzlín vyvolaný baktériami (*Yersinia enterocolica*) al. adenovírusmi. Svojím priebehom pripomína akút. apendicitídu, keď sa vykoná operácia, nájde sa normálny appendix, ale zdurené uzliny (appendix sa však aj tak odstraňuje).

Lymphocryptovirus – rod herpetických vírusov (*Herpesviridae*, podčľaďad gama), kt. zahŕňa EBV.

lymphocytoma cutis → *lymfocytóm kože*.

Lymphoglobuline[®] – antilymfocytový globulín.

lynestrenol – (8*R*,9*R*,10*R*,13*S*,14*S*,17*S*)-17-etynyl-13-metyl-2,3,6,7,8,9,10,11,12,14,15,16-dodekahydro-1*H*-cyklopenta[*a*]fenantren-17-ol; 3-deoxynorlutín, C₂₀H₂₈O, *M_r* 284,436; syntetická progestačná látka používaná spoločne s mestranolom na perorálnu antikoncepciu. Má estrogénne a androgénne účinky (Exluton[®], Orgametriol[®], Restovar[®], Yermonil[®]).

Lynchov syndróm – (Lynch, H. T., *1928, amer. onkológ) tzv. syndróm karcinómovej rodiny, familiárna autozómovo dominantný nepolypózny kolorektálny karcinóm (HNPCC), niekedy spojený s výskytom iných karcinómov, napr. gynekologických. Opísalo sa niekoľko génov, kt. sa zúčastňujú na oprave DNA. Lynchov syndróm II sa vyznačuje navyše prítomnosťou karcinómu endometria, ovária, pankreasu a i. orgánov

lyonizácia – (M. F. Lyonová, *1925, britská genetička) hypotéza Lyonovej, náhodná inaktivácia jedného z chromozómov X vo včasnom vývoji zárodka ženského pohlavia. Takto inaktívovaný a kondenzovaný chromozóm je pri špeciálnom farbení bunky viditeľný ako tzv. sexchromatín (Barrovo teliesko). Tento jav možno využiť na dôkaz klonového vzniku niekt. bunkových populácií vrátane nádorov.

lyosféra – [g. *lyein* rozpúšťať + g. *sfairá* guľa] vrstva čistého disperzného média obklopujúca dispergovanú časticu.

lyotropné rady – [g. *lyein* rozpúšťať + g. *tropé* obrat] postupnosť iónov podľa ich vysoľovacej účinnosti vzhľadom na lyofilné koloidné roztoky (lyotropný = priamo rozpustný, vstupujúci ľahko do roztoku).

Lyovac[®] – cytostatikum; → *aktinomycín*.

lypresín – vazopresín (napr. prasací) obsahujúci lyzín, používa sa ako nosový sprej v th. diabetes insipidus.

Lyrica, 25, 50, 75, 100, 150, 200 a 300 mg[®] cps dur (Pfizer Limited) – Pregabalín 25, 50, 75, 100, 150, 200 al. 300 mv v 1 tvrdej cps. Antiepileptikum, antikonvulzívum, kt. sa podáva pri neuropatickej bolesti (periférnej neuropatickej bolesti u dospelých, pri fibromyalgii, poškodení miechy), pri epilepsii

a ako prídavná th. pri parciálnych záchvatoch so sekundárnou generalizáciou al. bez nej u dospelých.

Lysatum bacteriaale mixtum – imunopreparát na orálnu th. pri afekcii ústnej dutiny – stomatitída, gingivitída, glositída, parodontitída, afty, vrátane vredov (Imudon[®] tbl oro) al. v oblasti ORL a horných dýchacích ciest (I.R.S19 spray[®]).

Lyssavirus – rod vírusov z čeľade *Rhabdoviridae*. Hlavným predstaviteľom je vírus besnoty (lyssa, rabies). Je pomerne citlivý na bežné dezinfekčné prostriedky. Existujú mnohé kmene, divoký sa označuje ako „uličný“, mutant selektovaný opakovanými pasážami v CNS (napr. králikov) ako fixný vírus využívaný na očkovanie. Vírus je patogénny pre teplokrvné stavovce. Okrem vírusu besnoty existujú ďalšie druhy tohto rodu vyskytujúce sa v Afrike (napr. *Lagos bat virus* z netopierov).

lyxoflavín – látka podobná riboflavínu, od kt. sa líši D-lyxitolovou skupinou namiesto D-ribitolovej skupiny, v malom množstve sa nachádza v myokarde.

lyxóza – aldopentóza izomerná s ribózou.

lyxulóza – 2-ketoderivát lyxózy.

lyzín – zložka rozt na parenterálnu výživu Oliclinomel N4-550[®], N6-900E[®], N7-1000E[®] a N8-800[®] emu inf.

lyzofosfatid – fosfatid s odstránenou skupinou karboxylovej kyseliny.

lyzofosfatidylcholín – lyzolecitín.

lyzofosfolipáza – lecitináza B, hydroláza, kt. odstraňuje jediné acylovú skupinu z lyzolecitínu za vzniku glycerolfosfocholínu.

lyzofosfolipidy – fosfolipidy, z kt. sa odštiepil jeden z dvoch acylových zvyškov (jednej z dvoch karboxylových kyselín) z glycerolu, napr. lyzolecitín, lyzokefalín a i. Reakciu katalyzujú fosfolipázy A₁ (acyl v polohe 1, t. j. „krajného“ uhlíka), A₂ (acyl v polohe 2, t. j. zo stredného uhlíka) a B (jedna alebo druhá poloha).

lyzogénia – stav, pri ktorom vírus vniknutý do telových buniek al. baktérií sa integruje (zapojí) do ich vlastného genómu ako provírus. Provírus môže ostať nemý, ovplyvňovať procesy v bunke (napr. je miestom integrácie) a za istých okolností sa aktivuje, pričom jeho replikácia (mnopženie) niekedy vyvolá rozpad bunky (lýzu). L. je typická napr. pre retrovírusy.

lyzokefalín – fosfatidyletanolamín s odstránenou skupinou karboxylovej kyseliny; používa sa ako hemolytická látka.

lyzokinázy – aktivátory (stafylokinázy, streptokinázy, urokinázy), kt. produkujú plazmín pri nepriamom viacstupňovom pôsobení na plazminogén.

lyzolecitín – fosfolipid vzniknutý z lecitínu jeho čiastočnou hydrolýzou v polohe 2. V organizme prebieha tento proces napr. pri esterifikácii cholesterolu (esterifikuje sa karboxylovou kyselinou uvoľnenou z lecitínu). L. má detergentný účinok.

lyzozóm – bunková organela obsahujúca enzýmy hydrolázy, schopné tráviť pohltý obsah, napr. pri fagocytóze, ale v niekt. prípadoch aj časti vlastnej bunky (autofágia). V mŕtvych al. ireverzibilne poškodených bunkách membrány lyzozómov praskajú a enzýmy rozložia celý obsah bunky. Rozoznávajú sa **prim. I.** (obsahujú hydrolázy pripravené na budúce použitie) a **sek. I.** (obsahujú hydrolázy spolu s rozloženým materiálom, ako sú zvyšky bunkových organel ap.). Tzv. reziduálne telieska tvorí zvyškový materiál nepodliehajúci ďalšiemu rozkladu. Obsah týchto teliesok sa vylučuje z bunky exocytózou.

lyzozým – muramidáza, enzým s baktericídnym účinkom schopný porušiť stenu baktérií rozkladom mureínu. Štiepi peptidfoglykány v bunkovej stene G+ baktérií, ako aj vonkajšej membrány G– baktérií. Zlepšuje väzbu laktoferínu na bunkovú stenu baktérií. V mlieku materskom má spolu s IgA a komplementom baktericídny účinok na E. coli in vitro. V kravskom mlieku je 300-krát menej lyzozýmu ako v materskom lieku. Nachádza sa v slzách a hliene (ochrana spojoviek a slizníc proti infekcii), ďalej v krvnej plazme a polymorfonukleárných leukocytoch.

lyzylbradykinín – kalidín (bradykininogén), bradykinín s lyzylovou skupinou na koncovej aminokyseline, pri odlúčení tejto skupiny krvnou aminopeptidázou vznikne bradykinín (vazodilatačný kinín).

lyžica – orientačná objemová miera používaná na lieky v kvapalných formách. Polievková lyžica = 15 ml, čajová lyžička = 5 ml.

lyžička – **1.** chir. nástroj väčšinou s ostrými hranami používaný na exkochleáciu, napr. hnisových ložísk v kostiach i mäkkých tkanivách; **2.** malá (čajová) lyžica = 5 ml.